TRST, sreda
8. oktobra 1958
Leto XIV. . Št. 239 (1084)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 . Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 20 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 780, polletno 390, četrtletno 195 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-1., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Končana splošna razprava v skupščini OZN

Gromiko: V SZ bo še toliko jedrskih poskusov kakor v ZDA in Angliji skupno po 31. marcu

Izjava ameriške vlade - Danes volitve nestalnih članov Varnostnega sveta

NEW YORK, 7. — Sovjetski zunanji minister Gromiko je na tiskovni konferenci izjavil, da bo SZ nadaljevala svoje jedrske poizkuse, dokler ne bo napravila toliko poizkusov, kakor so jih do sedaj napravile ZDA in Velika Britanija.

Dodal je, da je odklonitev Velike Britanije in ZDA, da bi ustavile svoje poizkuse, prisilila SZ, da obnovi svoje interesu svoje varnosti. Vendar pa je ponovil predlog, naj skupščina OZN priporoča takojšnjo, popolno in brezpogojno ustavitev poizkusov. Ponovil je tudi predlog, naj bi se razgovorov v Ženevi udeležili zunanji ministri.

Gromiko je dodal, da do sedaj niso dobili nobenega zadnega odgovora na ta predlog, ter je izrekel upanje, da bo obvestila tiska, da so v ZDA hladno sprejeli ta predlog, niso resnična.

V pisani izjavi, ki so jo razdelili ob koncu tiskovne konference, pa pravi Gromiko, da bo SZ «prekinila svoje jedrske poizkuse šele tedaj, ko bo izvršila enako število poskusov kakor so jih napravile ZDA in Velika Britanija preden bo ustavitvi sovjetskih poizkusov 31. marca.

Gromiko je dodal, da anglesko-ameriške izjave od 22. avgusta spremljajo takšni pogovori in govori Dullesa in Selwyna Lloyda so taki, da ni nobenega dvoma, da obe dr- vi nameravata še dalje ovirati razgovore o celotni zadevi.

Gromiko je izjavil, da je še posebno značilen glede tega govor francoskega zunanjega ministra De Murvilla. «Ce upoštevamo po tem govoru, je očitno, da je francoska vlada odločena še dalje ovirati ovire za sporazum o ustavitvi poizkusov ter si morebiti preskrbeti lastno atomsko bombo.»

Na razna vprašanja je Gromiko izjavil: 1. Morebitni sporazum o ustavitvi jedrskih poskusov bi moral veljati tudi za Francijo, čeprav ni ta do sedaj napravila še nobenega poskusa. 2. SZ se strinja z ustanovitvijo sistema opazovanja in nadzorstva nad sporazumom o ustavitvi jedrskih poizkusov ter s tem v zvezi sporočila da tremi leti jasne predlogi. Ponovil je tudi da so stroški v Ženevi pripravili za nadzorstva, ki ni slab in bil učinkovit». 3. Resolucija o takojšnjem, splošnem in brezpogojnem prenehanju poskusov, o kateri je SZ zahtevala, naj jo sprejme skupščina OZN, bi imela priporočilno vrednost, kakor vsaka druga resolucija skupščine in ne bi bila izvršljiva. S tem je Gromiko dal razumeti, da skupščinske konference.

Zatem je Gromiko obsodil odločitev za ustanovitev sil miru v okviru OZN, kakor predlaga ZDA. Pripomnil je da bi bila v rokah ZDA in njenih zaveznikov v atlantskem paktu ter bi služila nazaj, ki nimajo nič opravka s smotri Združenih narodov.

Gromiko je izjavil, da ameriški načrt ne oškoduje Sovjetske zveze, toda bi lahko ovral delovanje OZN in medsebojno sodelovanje. Ker pa Listina OZN predvideva ustanovitev oboroženе sile, bi Sovjetska zveza sprejela ustanovitev take sile v skladu z navedbami listine OZN.

Ameriška vlada je objavila kratko uradno izjavo, s katero se ne SZ vso odgovornost za morebitno nadaljevanje jedrskih poizkusov v ZDA, če bi Sovjetska zveza nadaljevala s svoje poizkuse še po 31. marcu. Pri tem pa izreka upanje, da današnje Gromikove izjave nimajo namena izogniti ameriški ponudbi za enoletno prekinitev jedrskih poizkusov v pričakovanju sklenitve zadevnega mednarodnega sporazuma.

V skupščini OZN se je nadaljevala splošna razprava. Jutri se bo verjetno sestal Varnostni svet, da izvoli nove nestalne člane za leto 1959-1960. Med kandidati je tudi Italija. Na splošno prevladuje mnenje, da bo Italija, Tunizija in Argentina izvoljene kot predstavnice Evrope, afriško-azijske skupine ter latinsko-ameriške skupine.

Zunanji minister ZAR Favzi el Kuvatli je med današnjo razpravo v splošni zahteval, naj se dan Velike Britanije in Francije s Srednjega vzhoda odloči čimprej, naj se umik izvrši čimprej. Velik del svojega govora pa je posvetil vprašanjem splošne politike. Zavzel se je za takojšnjo prekinitev jedrskih poizkusov ter je zagovarjal pravico majhnih držav do samoupravnosti, neodvisnosti in svobode, da lahko ostanejo nevtralne.

Kar se tiče Alžirije, se je v govoru v celoti pridružil izjavam alžirske vlade. Poudaril je, da so odgovor na alžirsko vprašanje nedvomno dali sami Alžirijci, ki so s svojo žrtvijo sklenili, da bodo živeli ali umrli v samostojnosti in da hočejo biti svobodni. «To je pravi referendum, je pripomnil minister, ki ga vsi miroljubni in pravicoljubni ljudje lahko priznajo. Ta referendum in ne nezakoniti referendum, ki so ga sfabricirali v Franciji.»

Glede Palestine je Favzi izjavil: «Pravice, pravičnost in krivičnost so ostale vedno iste in tako tudi politika moje vlade.»

Končno je minister izjavil, da se njegova vlada trudi, da odpravi nekatere zlorabe pri radijskih oddajah. Toda «ne misli staviti nagobčnika resnici». Pripomnil je tudi, da arabski tisk in radio nimata monopola v nasilni govorici.

Izraelska zunanja ministrica Golda Meir je izrekla dvom, da bi obljube arabskih držav, da bodo vodile med seboj politiko dobrega sosedstva in medsebojnega spoštovanja, imele kako veljavnost za trdnost miru na Srednjem vzhodu. Dodala je, da take obljube ne morejo služiti miru, če se ne izvajajo tudi v zvezi z Izraelom, ki je tudi njihov sosed.

S tem v zvezi je Izrael mnenja, da poslanstvo Hammarskjoelda v arabskih prestolnicah ni imelo nobenih rezultatov. Pripomnila je, da se sovraštvo arabskih držav do Izraela, gospodarska blokada, kampanja po tisku in radiu niso končali. Golda Meir je zanikala namene, ki se pripisujejo Izraelu, da misli napasti Jordanijo takoj po odhodu britanskih čet. Trdila je da namerava Izrael voditi politiko medsebojnega spoštovanja, nedotakljivosti in neodvisnosti držav Srednjega vzhoda ter spoštovanja in izvajanja pogodb.

Češkoslovaški zunanji minister Vaclav David je obsojal ZDA in Anglijo, da zavlačujejo umik s Srednjega vzhoda.

Na popoldanski seji je govoril indijski obrambni minister Krišna Menon, ki je izjavil, da morajo prizadete strani uporabiti priložnost zatišja na področju Formoze in iskati rešitev na podlagi stvarnosti ter priznanja pravice, da je Formoza sestavni del Kitajske. Izrekel je zatem upanje, da bo skupščina še na tem zasedanju priporočala takojšnjo prekinitev jedrskih poizkusov v pričakovanju, da se v Ženevi doseže dokoncen sporazum.

O navzočnosti angleških in ameriških čet v Jordaniji in Libanonu je govoril tudi irački zunanji minister, ki je izjavil, da bi najmanjša zakasnitev umika teh čet bila nevarna.

Sklepi včerajšnje seje ministrskega sveta

Odobren je predlog za zavarovanje 16 milijonov prebivalcev proti tbc

Jutri pride v Rim na uraden obisk perzijski šah - Afera Giuffrè bo danes ponovno pred poslansko zbornico

(Od našega dopisnika)

RIM, 7. — Na današnji seji je vlada sprejela poleg nekaterih sklepov upravne narave, zelo važen zakonski načrt za razširitev zavarovanja prebivalstva proti tuberkulozi. Ko bo parlament načrt odobril, bo nadaljnjih 16 milijonov prebivalcev Italije deležno pomoči, ki jo predvideva zavarovanje proti tbc. Takrat bodo zavarovani, poleg doslej zavarovanih, še državni nameščenci, nameščenci javnih ustanov, vsi neposredni obdelovalci zemlje, obrtniki, duhovniki in dr. Država bo prispevala 12,65 milijard lir.

Nadalje je vlada odobrila nekatere določbe za izvajanje statuta za avtonomno deželo Trident-Južna Tirolska. Sklenila je tudi ponovno predložiti parlamentu nekatere zakonske osnutke, ki so bili že v prejšnji zakonodajni dobi predloženi, med katerimi je tudi sprememba čl. 157 zakona o javni varnosti, ki se tiče aretacije zaradi javne varnosti in moralnosti. Prihodnja seja vlade bo v petek, ko bodo razpravljali o trgih za zelenjavo in sadje, čeprav se je predpostavljalo, da bodo o tem govorili že danes. Kaže, da je prišlo do sporov o pristojnosti posameznih ministrov.

Pojutrišnjem pride v Rim na uradni obisk perzijski šah. Zaradi bolezni papeža Pija XII. se je že začelo govoriti, da bo obisk odložen. Toda vse kaže, da do tega ne bo prišlo, ker se je papeževo zdravje izboljšalo. Tudi Fanfanijevo potovanje v Kairo najbrž ne bo odloženo in se bo vršilo tako kot je bilo napovedano — 15. t. m. Fanfani je verjetno s tem v zvezi sprejel veleposlanika v arabskih deželah. V poročilu o tem sestanku je rečeno, da so ugotovili na njem «zadovoljivo stanje naših odnosov «z arabskimi državami. Fanfani je veleposlanikom obrazložil smernice glede politične gospodarske in kulturne akcije Italije v teh državah. Nato je veleposlanike sprejel Gronchi. Danes so se še drugi desničarji pridružili Malagodiju v izražanju nezadovoljstva z Gronchijevo udeležbo na florentinskih «Sredozemskih razgovorih». Fanfani je zanikal, da bi se zaradi tega poslabšali odnosi s Francijo.

Predsedstvo poslanske zbornice je sporočilo da bo jutri ponovno na dnevnem redu Malagodijev zakonski predlog za ustanovitev parlamentarne preiskovalne komisije o Giuffrejevi «Anonima Banchieri». Nato so poslanci razpravljali o proračunu ministrstva za državne udeležbe. Govoril je tudi tržaški poslanec Sciolis (KD) (Op. ur.: O tem poročamo na drugi strani). Socialistični poslanec Riccardo Lombardi pa je dejal, da gospodarsko načelo podjetij IRI ne sme iti za uresničevanjem najvišjega dobička, ker to je lastnost privatnih industrij, temveč da jih mora voditi le načelo zvišanja nacionalnega dohodka in načelo čim večje zaposlitve brezposelnega delavstva.

V senatu pa je imel dolg govor minister za javna dela Togni, nakar so senatorji odobrili proračun njegovega ministrstva. Med drugim je minister povedal, da je bilo v gradbeni industriji lani zaposlenih okrog en milijon delavcev poleg 300.000 delavcev, ki so bili zaposleni v postranskih industrijah, ki so z gradbeno v zvezi. V gradnji je bilo vloženih 927 milijard lir. Poudaril je, da se proučujejo ukrepi, ki so potrebni za poživitev gradnje ljudskih stanovanj in ukrepi za zmanjšanje gradnje luksuznih stanovanj. V gradnji ali pa že zgrajenih je 60.000 učilnic, odslej pa bo vlada prispevala 30 milijard letno do leta 1969 z vsakoletnim povečanjem za 100 odst., tako da bo čez deset let dovolj učilnic v vsej državi. Minister je dalje povedal, da je država izdala 70 milijard za obnovo pristanišč. Poleg tega pa je vlada proučila petletni načrt za rešitev vseh vprašanj, ki so v zvezi s pristanišči, za kar bo potrebno 133 milijard lir.

V zvezi s popravljanjem starih in gradnjo novih cest je dejal, da je morala vlada skleniti, da cena bencina ostane ista kot do sedaj. Za železniško mrežo bo potrošenih 30 milijard; med novimi železnicami je predvidena tudi gradnja predora med obema tržaškima postajama.

V zvezi z delovanjem političnih strank poročajo, da se bo zasedanje CK PSDI nadaljevalo šele 18. oktobra, tako da bodo opozicijske struje imele dovolj časa razmisliti o Saragatovem predlogu, naj vstopijo v enotno vodstvo stranke.

Socialistični prvak Basso je poslal pristašem svoje struje programske točke, ki bodo predložene na prihodnjem zasedanju CK PSI. Jutri se bo v Rim vrnil Pietro Nenni iz Formie, kjer je pripravljal poročilo za januarski kongres stranke, o katerem bo prej razpravljalo vodstvo, nato pa še CK.

Zveza državnih nameščencev v okviru CGIL je ponovno zahtevala od vlade začetek pogajanj glede zahtev, ki jih je pred časom predložila.

A. P.

Posredovanje Italije ZDA in Francije v ciprskem sporu?

ATENE, 7. — V poučenih krogih izjavljajo, da je Grčija predlagala konferenco osmih v zvezi s Ciprom. Na konferenci naj bi razpravljali bodisi o začasni rešitvi ali pa tudi o dokončni rešitvi. Konference naj bi se udeležile Velika Britanija, Turčija, Grčija, ZDA, Francija, Italija ter grška in turška ciprska skupnost.

V pariških diplomatskih krogih izjavljajo, da so bile ZDA, Francija in Italija povabljene, naj posredujejo v ciprskem sporu na konferenci, ki bi jo sklicali v okrilju NATO ob udeležbi Velike Britanije, Grčije in Turčije. Če se bodo tri prizadete države s tem strinjale, bo morda ta pobuda sprejeta na jutrišnji seji stalnega sveta NATO. Baje so na včerajšnji seji dosegli delen sporum, toda tri prizadete države niso še dokončno sprejele predloga.

V Nikoziji so danes uradno javili, da so ciprski borci napadli v bližini vasi Spilla iz zasede nekatera angleška vojaška vozila, pri čemer je bil ubit en angleški vojak, druga dva pa ranjena. Eden od napadalcev je bil ubit, ker je prehitro eksplodirala bomba, ki jo je mislil zagnati proti Angležem.

Tudi v bližini vasi Lyso so borci napadli iz zasede skupino vojaških vozil. Ubit je bil en turški policaj, dva angleška vojaka pa sta bila ranjena.

Tretji angleški vojak je bil ubit v bližini vasi Arehana, kjer so ciprski borci izvršili napad iz zasede. En vojak pa je bil ranjen. V bližini kraja Zyghi so borci streljali na vojaško vozilo in ranili dva vojaka.

V vasi Spilla, kjer je bil čavi ubit en angleški vojak, je angleška vojska začela racije, da bi izsledila napadalce. Odkar se je obnovila akcija ciprskih borcev, je bilo do danes ubitih na Cipru 119 Angležev, od katerih 93 vojakov.

Obsedno stanje v Pakistanu

KARAČI, 7. — Pakistanski predsednik Iskander Mirza je razglasil obsedno stanje po vsej državi.

Obsedno stanje so razglasili zaradi vladne krize, ki je izbruhnila danes, ker so nekateri ministri odstopili iz koalicijske vlade. Gre za člane «Zveze avami», ki je druga velika koalicijska stranka. Ti izjavljajo, da ima predsednik vlade Kan Nun težave v lastni republikanski stranki z razdelitvijo ministrskih mest v Vzhodnem in Zahodnem Pakistanu.

Kan Nun je zanikal, da ima težave v lastni stranki in je napovedal volitve za 15. februarja.

Na podlagi zakona o obsednem stanju je predsednik republike ukinil ustavo. Narodna skupščina in pokrajinski skupščini v obeh delih države sta razpuščeni in prav tako tudi vse politične stranke.

LONDON, 7. — Angleški zunanji minister Selwyn Lloyd ne bo mogel jutri spremljati Mac Millana v Bonn, ker se je močno prehladil in ne sme z doma. Namesto njega bo Mac Millana spremljal državni minister za zunanje zadeve David Ormsby Gore.

«Huligani» v SZ

MOSKVA, 7. — Skupina kirurgov in zdravnikov iz bolnišnice Botkine v Moskvi je poslala pismo glasilu sovjetske mladine «Komsomolskaja Pravda», v katerem zahteva, naj sistematično obsodijo na smrt vse huligane, ki bodo krivi umora ali poizkusa umora.

Pismo, ki ga je podpisalo 24 zdravnikov, med katerimi je tudi profesor Bozanov, ki je med najbolj znanimi sovjetskimi zdravniki, omenja primer dveh sovjetskih vojakov, ki so ju nekateri pretepači surovo ranili z nožem, ter poziva oblasti, naj odredijo «radikalne ukrepe», da se napravi konec «preostankom, ki niso v skladu s socializmom».

Kulturna sramota na Koroškem

Izsiljevanje izjav slovenskih staršev

Primer ene vasi: na pritisk delodajalca odjavljenih 16 otrok, od katerih razumejo samo 4 nekaj nemških besed

DUNAJ, 7. — Danes je potekel rok, v katerem so se morali starši šoloobveznih otrok na Koroškem izraziti o protiustavnem odloku deželnega glavarja Wedeniga za ali proti slovenskemu pouku v dvojezičnih šolah. Kakšno vrednost bodo imeli rezultati tega razpisa, dovolj zgovorno kaže primer v vasi Za Vrhom v Rožni dolini, kjer je včeraj 16 staršev od 18 šoloobveznih otrok odjavilo svoje otroke od pouka v slovenščini. Po tej «njihovi» odločitvi je šel upravitelj šole v Celovec vprašat predsednika deželne vlade, v katerem jeziku naj poučuje otroke, ker so med 16 otroki, katerih starši so podpisali odjavo, samo štirje, ki znajo nekaj besed nemščine, medtem ko vsi ostali otroci razumejo samo slovensko. Izvršili so preiskavo in ugotovili, da je veleposestnik Mareš, pri katerem so zaposleni cčetje otrok kot gozdni delavci, zagrozil delavcem, da jih bo odpustil iz službe, če odjav ne podpišejo.

Tako se na «demokratičen» način rešuje na Koroškem šolsko vprašanje. Ni dvoma, da je koroški deželni glavar izdal omenjeni razpis na pritisk ševinističnih elementov, ki so zadnje čase na Koroškem organizirali številne šolske stavke proti dvojezičnim šolam.

Pred kratkim je v vasi Manswoth pri Dunaju prav tako izbruhnila šolska stavka, ker so šolske oblasti zaradi pomanjkanja učiteljev združile dva razreda. Pristojne oblasti so vse starše šoloobveznih otrok, ki niso poslali svojih otrok v šolo, kaznovali z globo 50 šilingov oziroma 14 dni zapora z grožnjo, da bodo z enako kaznijo kaznovale vsak naslednji dan stavke. Avstrijske oblasti so se pri tem sklicevale na šolski zakon, ki prepoveduje šolsko stavko.

Koroški Slovenci se torej upravičeno sprašujejo, zakaj ta zakon na Koroškem ne velja. Če pa velja, zakaj ga koroške oblasti niso izvajale proti organizatorjem šolskih stavk na Koroškem?

Razgovori pri Šehabu se ugodno razvijajo

BEJRUT, 7. — Ko je vodja libanonske falange Pierre Gemayel prišel z razgovora s predsednikom republike Šehabom, je izjavil, da je bil napravljen velik korak naprej k rešitvi krize. Razgovori pri predsedniku republike za pomirjenje med strankami trajajo ze tri dni. Zdi se, da je za spravo že dovolj pripravljen teren tudi v okviru posameznih strank: posamezne politične skupine so namreč v tem smislu organizirale številne sestanke. Mogoče bo že v prihodnjih 48 urah končni sestanek, ki se ga bodo udeležili predstavniki raznih političnih tendenc v deželi.

Danes pa je v Bejrutu le prišlo tudi do nekaterih incidentov in govori se tudi o nekaterih mrtvih, vendar po o tem še ni nič gotovega.

V ameriških krogih se trdi, da nameravajo ZDA spremeniti svojo politiko do Srednjega vzhoda, in sicer na ta način, da bodo ZDA navezale z Združeno arabsko republiko bolj prijateljske stike, po drugi strani pa hočejo zmanjšati vpliv Kaira na tem važnem delu sveta s podpiranjem nekaterih zmernejših članov Arabske lige.

Demonstracije študentov v Buenos Airesu

BUENOS AIRES, 7. — Policija je danes streljala na skupino 300 študentov, ki so demonstrirali pred katedralo. Sedem oseb je bilo ranjenih. Studentje so hoteli demonstrirati proti podpredsedniku Gomezu, ki je bil namenjen v katedralo, da se udeleži posebne maše.

Po prekinitvi obstreljevanja Kvemoja

V petek odločilen sestanek dveh poslanikov v Varšavi

ZDA ukinile spremljanje konvojev Čangkajškovih ladij - 79 milijonov prijavljenih v ljudsko milico

TAJPEH, 7. — Čangkajškova vojska izkorišča s pomočjo ameriških sil zatišje v Formoški ožini in hiti oskrbovati tamkajšnje otočje z vsem potrebnim. Po 47 dneh nepretstanega obstreljevanja je na Kvemoju, ziasti pa na otokih Tatan in Ertan začelo primanjkovati živil. Predstavnik Čangkajškove vojske je davi izjavil, da se pošiljanje živil z letali in z ladjami ob spremljavi ameriških ladij nadaljuje.

Danes je osem kitajskih letal letelo nad Kvemojem, pri čemer jih je sprejelo močno streljanje protiletalskega topništva.

Predstavnik ameriškega državnega departmaja je na tiskovni konferenci izjavil, da pojav kitajskih vojaških letal nad Kvemojem, prvikrat po ustavitvi sovražnosti, mora veljati kot izzivalno dejanje. Dodal pa je, da se to nikakor ne tolmači kot prekinitev zatišja.

Prav tako je predstavnik izjavil, da niti streljanje Čangkajškovih protiletalskih baterij na ta letala ne pomeni prekinitev zatišja, ki se je začelo včeraj.

Kar se tiče prevažanja živil na Kvemoj, je predstavnik izjavil, da se to prevažanje nadaljuje pod nadzorstvom Čangkajškovih oboroženih sil. Dodal je, da mu ni nič znanega o ameriški udeležbi pri spremljanju večjega konvoja ladij, ki sedaj plovejo proti Kvemoju. Glede prvega konvoja, ki so ga spremljale ameriške ladje prve dni tega tedna, je predstavnik izjavil, da je bil konvoj že relativno blizu cilja, ko je Peking izdal ukaz za ustavitev sovražnosti.

Za sedaj je državnemu departmaju razglas kitajskega obrambnega ministra znan samo na podlagi oddaje pekinškega radia. Dodal je, da ne ve, ali bodo to vprašanje sprožili v petek ko se bodo v Varšavi nadaljevali razgovori med ameriškim in kitajskim poslanikom. Pripomnil je, da je pričakovati, da bo kitajski poslanik to zadevo sprožil.

Že sinoči je informacijski urad formoške vlade objavil sledečo izjavo: «Pozivamo ZDA, naj ne gredo tako daleč, da bi verjele, da so kitajski komunisti nenadoma postali miroljubni in da so opustili svojo ekspanzionistično politiko s silo in spletkami.» Poročilo dodaja, da prekinitev topniškega ognja ni nič drugega nego «zatišje pred nevihto».

Ameriški državni tajnik Dulles, pa je izjavil, da bi «ves svet obsodil komunistično Kitajsko, če bi ta obnovila svoje napade v Formoški ožini po prenehanju sedanjega zatišja»

Pekinški radio pa javlja, da je kitajski ministrski podpredsednik maršal Ceng Ji izjavil, da ZDA ne bi smele vzeti za šibkost začasno ukinitev sovražnosti, za katero so se odločile ljudske oblasti na področju Kvemoja. «Kitajci, je nadaljeval Cen Ji, so bolj kot kdaj koli odločeni osvoboditi obalne otoke skupno s Formozo. Nadaljevali bomo borbo in ne bomo dopuščali tujega vmešavanja.» Dalje je izjavil: «Ce bi ZDA tolmačile začasno prekinitev našega obstreljevanja Kvemoja kot znak šibkosti, ali pa bi slabo tolmačile našo pobudo, t. j. v smislu njihove zahteve za ustavitev sovražnosti, bi zadevo povsem zgrešeno ocenile.»

Ministrski podpredsednik je znova pozval na sporazum med Kitajsko in Formozo izven tujega vmešavanja ter je pripomnil: «V zadnjih desetih letih je kitajsko ljudstvo, posebno pa naši sopatrioti na teh otokih, dovolj trpelo zaradi ameriških načrtov, ki se poslužujejo Kitajcev za borbo proti drugim Kitajcem.»

Minister je tudi izjavil, da je kitajsko ljudstvo samo sposobno rešiti svoje zadeve in zato ne želi, da se ZDA vmešavajo v te zadeve. Zato bi se morala izkoristiti priložnost, ki jo nudi začasno zatišje na Kvemoju, «da se združijo in postavijo proti skupnemu sovražniku ameriškim imperialistom».

Pekinški radio je sinoči tudi sporočil, da se je do sedaj prijavilo v enote ljudske milice na Kitajskem 79.200.000 ljudi. Samo v Pekingu se je prijavilo 2.200.000 ljudi. V prestolnici je milica organizirana v 155 enotah. Na vsem kitajskem ozemlju se ljudska milica še vedno vojaško vežba.

V Tokiu je načelnik japonskega obrambnega urada Kato izjavil, da so Kitajci zbrali sto tisoč mož na obalnem področju nasproti otokom Kvemoj in Macu. Dodal je, da je poleg tega razmeščenih od sto do dve sto tisoč mož takoj v bližini obalnega področja. Skupino sto tisoč mož na obalnem področju sestavlja šest pehotnih divizij, ena ali dve divizije topništva ter izkrcevalne čete.

Današnji varšavski tisk piše, da bi moral biti prihodnji sestanek ameriškega in kitajskega poslanika, ki bo v petek, odločilen. «Dziennik Ludowy» piše v svojem uvodniku med drugim: «Po ustavitvi obstreljevanja obalnih otokov pričakuje ves svet, da bo sestanek ameriškega in kitajskega poslanika v petek pomenil odločilen preobrat v razgovorih; kajti če bi Američani šli mimo te zadnje možnosti, bi se pozneje lahko grenko kesali zaradi posledic, ki bi nastale, in zaradi cene, ki bi jo morali plačati.»

«Zycie Warsawy» pa piše: «Če se bo umikanje Čangkajškovih sil z otočja Kvemoj in Macu začelo ta teden, bo to pomenilo, da so ZDA napravile korak naprej na poti kompromisa.» List zaključuje: «Morebitni kompromis o obalnih otokih bi ustvaril možnost ureditve zelo težavnih vprašanj, ki se tičejo stališča ZDA do ljudske Kitajske.»

Šole v Little Rocku

ST. LOUIS, 7. — Osmo zvezno prizivno sodišče je podaljšalo do 15. oktobra prepoved, da bi se v Little Rocku štirje liceji odprli kot privatne šole na osnovi segregacije. Šele po tem datumu se bo sodišče izreklo o veljavnosti zakona države Arkansas o zaprti šoli.

«Borba» o «dedni» pravici voditeljev vodilne KP SZ

Članek Ivana Karaivanova - Sožalje rudarjev vsega sveta ob nesreči v Podvisu

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 7. — Kominformovska propaganda, ki je pred leti neslavno propadla, se obnavlja. Ponavljajo se stare politične napake, ki so prizadejale, kot je to ugotovil tudi XX. kongres komunistične partije Sovjetske zveze, toliko škode socialističnemu razvoju v Sovjetski zvezi in mednarodnemu delavskemu gibanju sploh. XX. kongres KP Sovjetske zveze je med drugim ugotovil neobhodnost miroljubne koeksistence med narodi in priznal, da obstajajo razne prehodne poti iz kapitalizma v socializem. Na vse te ugotovitve so voditelji komunistične partije Sovjetske zveze in mnogih drugih socialističnih držav danes pozabili.

«Politično hinavstvo je ogabna bolezen v nekaterih komunističnih partijah, ki omogoča mnogim voditeljem, da prisegajo zvestobo XX. kongresu in da se istočasno bore proti posameznim njegovim osnovnim postavkam», poudarja v današnji «Borbi» član CK ZKJ in zvezni poslanec Ivan Karaivanov, ko ugotavlja, da so organizatorji gonje proti Jugoslaviji obnovili Stalinovo politiko. «Stalin je,» ugotavlja «Borba», «revidiral marksizem in leninizem, ne samo na področju teorije, temveč na področju socialistične izgradnje. Spremenil je marksizem in leninizem v dogmo. Po XX. kongresu KP, ki je bil izrazita zmaga antistalinističnega razpoloženja v SZ, se je ponovno začel pojati stalinizem, ki je prišel poslednjo do izraza v znani moskovski deklaraciji dvanajstih komunističnih in delavskih partij, po katerih se je pričela nova gonja proti Jugoslaviji. Ta gonja je pokazala mnoge slabosti v komunističnih in delavskih partijah, slabosti, katere se morajo odstraniti, in proti katerim se je potrebno odločno boriti.»

«Borba» ugotavlja, da je Stalin po Lenjnovi smrti spremenil kominterno v svoj posluzni organ, po razpustitvi kominterne pa je to prakso prenesel v Kominform, v katerem je izvajal hegemonijo nad drugimi partijami. Avtor članka ugotavlja, da voditelji komunistične partije Sovjetske zveze in mnogih drugih socialističnih držav danes pozabili.

«Politično hinavstvo je ogabna bolezen v nekaterih komunističnih partijah, ki omogoča mnogim voditeljem, da prisegajo zvestobo XX. kongresu in da se istočasno bore proti posameznim njegovim osnovnim postavkam», poudarja v današnji «Borbi» član CK ZKJ in zvezni poslanec Ivan Karaivanov, ko ugotavlja, da so organizatorji gonje proti Jugoslaviji obnovili Stalinovo politiko. «Stalin je,» ugotavlja «Borba», «revidiral marksizem in leninizem, ne samo na področju teorije, temveč na področju socialistične izgradnje. Spremenil je marksizem in leninizem v dogmo. Po XX. kongresu KP, ki je bil izrazita zmaga antistalinističnega razpoloženja v SZ, se je ponovno začel pojati stalinizem, ki je prišel

V Francji volitve 23. in 30. novembra

Predsednika republike pa bodo volili 14. in 21. decembra

PARIZ, 7. — Nove volitve v Francji bodo 23. in 30. novembra na podlagi večinskega sistema s ponovitvijo. Poseben sistem pa bodo uvedli za volitve v Alžiriji. Poleg tega je določeno, da bo moral kandidat, ki ne dobi vsaj 5 odst. glasov, plačati globo; kandidat, ki ne bo kandidiral pri prvih volitvah, ne bo mogel kandidirati pri morebitni ponovitvi volitev. Predsednika republike pa bodo volili 14. in 21. decembra.

Kakor rečeno, velja za francosko ozemlje večinski sistem s ponovitvijo volitev. Na podlagi tega bodo morali volivci vsakega okrožja izbrati eno samo ime med kandidati, ki jih bodo predlagale razne stranke. Če neki kandidat dobi pri prvem glasovanju absolutno večino, t. j. en glas več kakor polovico izraženih glasov, je izvoljen. V nasprotnem primeru se bodo volitve ponovile. Med prvimi in drugimi volitvami se bodo nekateri kandidati lahko umaknili v korist drugim. Pri drugem glasovanju bo izvoljen tisti kandidat, ki bo dobil največje število glasov.

Z določbo, da kandidat, ki ne kandidira pri prvih volitvah, ne more kandidirati niti pri drugih, hočejo, preprečiti povezavo kandidatur, ces da te «potvarjajo jasno politično sliko».

Poleg tega so zmanjšali celotno število poslancev za francosko ozemlje, in sicer na podlagi enega poslanca za vsakih 93.000 prebivalcev. V novi skupščini bo 465 poslancev namesto prejšnjih 596. Vsak departma bo imel vsaj 2 poslanca. V Franciji je 89 departmajev in poleg tega še ozemlje Belfort. Na podlagi te določbe bodo departmaji Lozer, Ariege, Spodnje Alpe in Zgornje Alpe ter ozemlje Belfort imeli pravico do dveh poslancev, čeprav imajo manj kakor 186.000 prebivalcev.

Kar se tiče Alžirije, so uvedli sistem glasovanja na podlagi večinske liste. Na podlagi tega sistema se morajo volivci izreči ne samo za enega kandidata, pač pa za listo v okviru okrožja. V Alžiriji bosta morala biti izvoljena na vsakega francoskega poslanca dva muslimanska. Zato bodo na liste postavili dva muslimanska kandidata na vsakega francoskega kandidata.

Te dni so poslali iz Pariza v Oran okoli 300 Alžircev, ki so v Franciji «nezaželeni». Pripeljali so jih s posebnimi letali. Ni znano, kakšna bo njihova nadaljnja usoda. Verjetno jih bodo spravili v koncentracijska taborišča, zatem pa pred francoska vojaška sodišča v Alžiriji. Obtožujejo jih, da so sodelovali pri sabotažah in atentatih v Franciji.

Pariška policija je sporočila, da so v preteklem tednu na področju Pariza pregledali položaj 3754 Alžircev. V istem času so v Parizu aretirali 111 Alžircev, ki so jih poslali v Alžirijo.

V Vatikanu zanikajo vesti o poslabšanem stanju papeža

Še po polnoči se je poudarjalo, da je še vedno v veljavi zdravniško poročilo, izdano ob 18. uri, ki je razmeroma ugodno

CASTEL GANDOLFO, 7. — Zadnje zdravniško poročilo o bolezni papeža Pija XII. je bilo izdano ob 18. uri. Poročilo pravi: «Sveti oče je popoldne tri ure počival. Potem je redno zaužil hrano. Splošno stanje je še nadalje zadovoljivo. Temperatura 37,6, pritiksk 130,85, pulz 102, dihanje 24. Določen terapevtični program je v teku». Poročilo so podpisali profesorji Gasbarrini, Galeazzi - Lisi, Corelli in Mingazzini.

Stanje bolnika se je zjutraj izboljšalo in vest o tem se je takoj razširila. Toda zvečer se je ponovno govorilo o poslabšanju papeževe bolezni. Te govorice so se sicer v uradnih krogih zanikale, nihče pa ni zanikal, da so zdravniki še vedno zaskrbljeni zaradi povišanja temperature. Okrog ene ure po polnoči so poobla- šceni vatikanski krogi spet zanikali vest, da bi se bilo stanje papeža poslabšalo. Poudarili so, da je zdravniško poročilo, ki je bilo izdano ob 18. uri, še vedno v veljavi.

Popoldne so imeli zdravniki kar dovolj opravka, da so papeža prepričali, da ni mogoče, da bi se dal v naslanjaču prenesti v svojo delovno sobo ali pa celo na balkon palače, od koder je imel navado blagoslavljati romarje, ob dneh, ko ni bilo avdienc. Dovolili so mu le 10-minutni razgovor z msgr. Dell'Acquo.

Ves dan so prihajale v Castel Gandolfo razne osebnosti, tako n. pr. številni diplomatski predstavniki, ki so se vpisali v register obiskovalcev. Seveda niso prišli k bolniku temveč le do predsobe. Med drugimi je prišel tudi markiz Lucifero v svojem imenu in v imenu bivšega kralja Umberta. Poleg raznih kardinalov so v bližini papeža tudi nekateri njegovi sorodniki in tako je med osebama, ki sta za to noč določeni, da bedita v papeževi predsobi, tudi njegov nečak princ Marcantonio Pacelli.

Papeževa bolezen je predmet zanimanja tiska dobršnega dela sveta; na Zahodu ji posvečajo mnogo prostora celo na prvi strani tudi komunistična glasila kot «Unità» v Italiji in «Humanite» v Franciji. Dolg članek o papežu bo objavila tudi jutrišnja socialdemokratska «Giustizia»; anonimni članek pripisujejo Saragatu.

V Castel Gandolfu so vse razpoložljive sobe in postelje zasedli časnikarji in fotografi. Tisti, ki jih niso dobili, pa so preteklo noč prebili kakor so pač mogli kar v svojih avtomobilih. Vsekakor se mnogi niti ne marajo oddaljiti od papeževe palače. Telefoni v Castel Gandolfu delujejo neprestano in tehniki telefonskega podjetja so na hitrico vzpostavili še eno linijo. Razen časnikarjev je še toliko osebnosti, ki hočejo biti stalno obveščene o stanju bolnika, in zato so seveda telefoni ves čas zasedeni.

Družine ponesrečenih rudarjev v premogovniku Podvis pri Zaječaru so prejele doslej sožalne br

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 16,4, najnižja 21,6, zračni tlak 1021,9, veter zahodnik 7 km na uro, vlaga 67 odst., dežja 1,9 mm, morje skoraj mirno, temperatura morja 21,1 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 8. oktobra
Brigita, Briga
Sonce vzide ob 6.11 in zatone ob 17.33. Dolžina dneva 11.22. Luna vzide ob 0.40 in zatone ob 14.52.
Jutri, ČETRTEK, 9. oktobra
Dionizij, Svarun

Vlada ni vključila Trsta v načrt modernizacije podjetij IRI

ILVA ter ladjedelnici Sv. Marka in Sv. Roka obsojeni na počasno neizbežno umiranje

Načrt predvideva v štirih letih investicije 1.150 milijard lir - Protest sindikalnih organizacij - Značilna priznanja demokristjanskega poslanca v parlamentu

Tajništvo Nove Delavske zbornice CGIL in pokrajinske FIOM je sinoči poslalo naslednje pomembno sporočilo:

«Poslanska zbornica je pričela razpravo o proračunu ministrstva za državne udeležbe in je bil sporočen vladni načrt investicij v podjetjih IRI.

Štiriletni načrt za razdobje 1959-62 niti z eno besedo ne omenja finansiranja modernizacije Sv. Roka ter podjetja ILVA v Skedenju, s čimer potrjuje vladne namere da ne bodo sploh modernizirali teh življenjsko važnih tržaških industrijskih podjetij in da torej v resnici nameravajo znižati pomen in demontirati ta podjetja, ki jih v načrt niso vključili.

Omenjeni štiriletni načrt predvideva investicije v višini 1150 milijard lir za modernizacijo, obnovo in razvoj državnih podjetij, ki jih upravlja ministrstvo za državne udeležbe, odnosno IRI. V tem obsežnem načrtu je po uradnem poročilu Trst omenjen samo v naslednji vrstici: «CRDA: dokončanje modernizacije ladjedelnice v Tržiču in tovarne strojev Sv. Andreja.» Kot poudarjajo sindikalne organizacije ostalih tržaških pomembnih podjetij IRI sploh niso omenili. In prav ta podjetja so sedaj v resnem gospodarskem položaju in obsojena na počasno usihanje, če jih ne bodo pravočasno razširili in modernizirali.

V nedeljo 21. septembra so razpravljali o položaju v teh podjetjih delavci na zasedanju, ki ga je sklicala njih sindikalna organizacija.

Tu so ugotovili, da postaja položaj teh podjetij vedno bolj resen. Skedenjska železarna bo prisiljena prenehati s proizvodnjo če ne bo povečala in modernizirala naprav, tako da bo proizvajala po enakih proizvodnih stroških kot sorodna podjetja v Evropi. Že sedaj so ugasili eno izmed dveh Martinovih peči in v valjarni delata samo dve izmeni delavcev namesto treh. Ladjedelnica Sv. Roka ni bila polno zaposlena niti v času najugodnejše mednarodne konjunkture in stalno bolj propada. Ladjedelnica Sv. Marka ni v tako neugodnem položaju, vendar pa stoje pred njo dve resni nevarnosti: Prvič obstaja nevarnost, da ne bodo pravočasno obnovili in modernizirali naprav, s čimer bi ladjedelnica v bodočnosti izgubila vsako možnost za razvoj in bi lahko v najboljšem primeru zaposlovala okoli 2000 delavcev. Drugič, da nastopi že v kratkem kriza, če se ji takoj ne bo posrečilo zagotoviti primernih naročil.

Delavci so sestavili tudi konkretne načrte, da se dejanje popravi. Tako so za ILVA sestavili načrt, da se proizvodnja razširi na 500 tisoč ton jekla in ustrezne količine jeklenih profilov na leto, za kar naj bi razširili jeklarno, zgradili še drugo visoko peč, spravili v pogon vseh 33 peči v koksarni in izboljšali ostale naprave. Glede ladjedelnice Sv. Marka pa se osnovne zahteve nanašajo na preureditev obstoječih splavišč tako, da bodo na istem mestu tri splavišča: dve za ladji do 50.000 ton in eno za 100.000-tonske ladje. V ladjedelnici Sv. Roka pa naj bi odstranili eno splavišče in preostali preuredili tako, da bi lahko gradili 10 do 15.000-tonske ladje.

Te zahteve še zdaleč niso bile demagoške, temveč slone na poznavanju stvarnega stanja ladjedelnic in so v bistvu podobne predlogom tehnikov navedenih podjetij. Ugotoviti je namreč treba, da se proizvodni stroški povsod po svetu izredno naglo nižajo zaradi uporabe novih tehničnih prijemov, da se grade vedno večje ladje in da oni, ki v tej tekmi zaostane, v resnici že stopi na pot propada.

Predlog vlade o modernizaciji podjetij IRI torej pomeni, da so vladni organi v stvarnosti že obsodili vsa ta podjetja na postopni pogin, kar pomeni izredno težak udarec za celotno tržaško gospodarstvo, saj gre za najvažnejša industrijska podjetja, v katerih je neposredno in posredno zaposlenih nad polovico vseh industrijskih delavcev.

V zvezi s tem vladnim načrtom so predstavniki CGIL notranjih komisij poslali protestni brzojavki poslancu Lami-Starnutiju, ministru za državne udeležbe, in poslancu Vidaliju.

O tržaških gospodarskih vprašanjih je imel včeraj v parlamentu daljši govor tržaški poslanec Sciolis, izvoljen na listi KD ki je bil prisiljen potrditi zgornje ugotovitve, saj je govoril o gospodarskih težavah našega področja in dejal, da je treba v prvi vrsti za ozdravitev tržaškega stanja modernizirati obstoječa podjetja in zagotoviti nacionalna in tuja naročila ladjedelniški industriji.

Poslanec je ugotovil, da niso ničesar naredili za modernizacijo in razširitev naprav v podjetju ILVA in dejal, da postaja to nujno potrebno, da bodo cene ILVA enake cenam podjetij v Bagnoli in Piombino.

Svoja izvajanja je poslanec zaključil s pozivom ministru, da popravi zakonski predlog in upošteva posebni položaj področja.

Izjave demokristjanskega poslanca so kaj značilne, saj se je tik pred volitvami znašel v neugodnem položaju, da je bil prisiljen kritizirati delovanje vlade ki jo podpira. Značilno je tudi dejstvo, da so o teh vprašanjih tržaški demokristjani vedno molčali in da so prav zaradi njih molka v resnici sokrivci ministra, ki ni upošteval niti najskromnejših, tako upravičenih tržaških zahtev.

ŠOLSKE VESTI

Na Višji realni gimnaziji s klasičnimi vzporednicami, s slovenskim učnim jezikom v Trstu se začne novo šolsko leto 1958-1959 danes 8. oktobra ob 8.30 uri s sv. mašo v kapucinski cerkvi na Montuzzi.

* * *

Začetna šolska maša bo za **slovensko učiteljišče in Trgovsko akademijo v Trstu** danes 8. oktobra ob 9. uri v cerkvi pri Sv. Ivanu.

Jutri 9. oktobra se prične redni pouk ob 8. uri.

Volilna zborovanja NSZ

USI-NSZ

Pončana pri mostu ob 19.00 (Vladimir Kenda in Silvan Mesesnel);

Rojan - Trg tra i Rivi ob 19.00 (Bortolo Petronio in Bogo Samsa);

Opčine Na Brdini ob 20.00 (dr. Jože Dekleva).

LETEČA ZBOROVANJA

Rojan - Trg tra i Rivi ob 17.00; Ul. Apiari - Ul. Fratello 17.15; Largo Roiano 17.30; Trg pred postajo 17.45; Trg Oberdan 10.00; Trg Ponterosso 10.20; vhod v Tovarno strojev 12.00; Trg Campi Elisi 12.15.

Volilna zborovanja Neodvisne socialistične zveze

Za enotnost delavskih sil proti klerikalnemu monopolu

Kdor voli za podrepnike Krščanske demokracije, poljublja palico, ki ga tepe

Tudi včeraj so bili mestni trgi polno zasedeni s številnimi zborovanji skoraj vseh 14 strank in gibanj, ki se udeležujejo občinskih volitev.

Neodvisna socialistična zveza je imela sinoči v Barkovljah kar šest volilnih zborovanj, od katerih je bilo pet letečih, ter volilna zborovanja pri Sv. Soboti, v Križu in na Kolonkovcu.

V Barkovljah je pri Rumeni hiši govoril dr. Jože Dekleva, ki je obravnaval gospodarske, socialne, občinska in narodnostna vprašanja. Dr. Jože Dekleva je poudaril, da se morajo volivci pri teh občinskih volitvah dobro zavedati komu bodo oddali svoj glas, da z njim preprečijo monopol Krščanske demokracije v občinskem svetu. Tržaški občinski svet mora poleg svojih upravnih zadev obravnavati tudi važna gospodarska vprašanja, ki zanimajo celotno področje. Dejal je, da je usoda največjih tržaških industrijskih podjetij, pristanišča in trgovine mnogo odvisna od stališča, ki ga bo zavzel v tem pogledu bodoči občinski svet. Demokristjani se hočejo na vsak način izogniti tem osnovnim mestnim vprašanjem, da bi dovolili rimski birokraciji, da sama odloča o usodi Trsta. Zato je potrebno, da volivci glasujejo za kandidate, ki se bodo borili za delo v tovarnah in v pristanišču, in sicer za kandidate Neodvisne socialistične zveze, ki je imela do sedaj v občinskem svetu ljudi, ki so se odločno zavzeli za delavske in za slovenske koristi.

Dr. Dekleva je ostro obsodil diskriminacijsko ravnanje vladnega komisarja do Slovencev in poudaril, da so bili prav demokristjani tisti, ki so prvi zahtevali prepoved slovenščine na Trgu Unità. V tej zvezi je opozoril slovenske volivce na vlogo tako imenovane «Slovenske liste», ki jo vodi dr. Agneletto in ki je v prejšnjem občinskem svetu odkrito podpirala demokristjansko upravo, preteklega maja pa je SDZ pozvala svoje volivce, naj glasujejo za poslance Krščanske demokracije, čeprav je vsem dobro znano, da so prav demokristjani tisti, ki tekmujejo s fašisti v protislovenski gonji.

Franc Stoka in Silvan Mesesnel pa sta govorila na barkovljanskih letečih zborovanjih, na katerih sta pozvala Barkovljane, naj glasujejo za NSZ, ki bo znala še nadalje kot do sedaj, braniti koristi tržaških delavcev in tržaških Slovencev.

Na trgu pri Sv. Soboti je sinoči govoril Franc Stoka, ki je poudaril predvsem nujnost enotnosti in enotnih akcij vseh delavskih strank.

Tov. Stoka je ostro obsodil demokristjansko protitržaško politiko, ki je lani povzročila razpust občinskega sveta in imenovanje prefekturnega komisarja na občini. Ta komisar je trajal leto dni, namesto samo tri mesece, kot to določa zakon, ker je bilo to v korist samo državni politiki do Trsta. Komisar je zvišal občinske davke na najvišjo raven, zvišal je do skrajne mere vse cene in tarife uslug podjetja Acegat, s čimer so bile prizadete izključno delavske družine, ki morajo živeti z bornimi plačami.

Na Kolonkovcu je prvi govoril tov. Petronio, ki je poudaril, da perečih upravnih, gospodarskih in političnih vprašanje ne bo mogoče rešiti brez enotnosti, brez združitve vseh razrednih sil, ki lahko skupno nastopajo, kljub temu, da jih ločijo različni pogledi na nekatera notranja in zunanje-politična vprašanja.

Tako politiko je vedno vodila NSZ in tako politiko bodo v novem občinskem svetu dosledno vodili njeni svetovalci, ki se bodo trudili, da pride do skupnega nastopa, zato da se preide iz opozicije, ker ne pomaga še tako močna opozicija, če pa imajo reakcionarne sile večino in delajo, kar hočejo. Zato je pozval volivce, naj volijo NSZ, da bodo končno upravljali tržaško občino Tržačani.

Za njim je govoril tov. Pabor, ki je vzporedil stališče treh strank na zadnjih političnih volitvah. Ugotovil je, da sta obe indipendentistični skupini na zadnjih političnih volitvah vrgli svoje glasove proč in da torej nista podprli niti doma niti v Italiji naprednih skupin. Končno je orisal še stališče, ki ga je zavzela na političnih volitvah SDZ, ki je takrat pozivala slovenske volivce, naj volijo najhujšega sovražnika Slovencev — Krščansko demokracijo. Podrobno je orisal podložništvo določenih voditeljev in ugotovil, da ovliti za to skupino, pomeni isto kot poljubiti palico, ki te tepe.

Pri Sv. Križu pa je sinoči govoril tov. Bogo Samsa, ki je predvsem obširneje obravnaval tržaška gospodarska in socialna vprašanja. Tako je ugotovil, da sedanja vlada ni vključila v načrt finansiranja podjetij IRI tržaških industrijskih podjetij in da so torej lažnive trditve, kako demokristjani skrbe za Trst. V tej zvezi je orisal dolgotrajno izigravanje volivcev s stalno ponavljajočimi se visoko donečimi obljubami in konkretno analiziral sedanjo obljubo o zakonu «45 milijard lir». Ugotovil je, da bodo ta denar plačali tržaški davkoplačevalci, ker je znano, da je conski proračun v resnici visoko aktiven in da torej tržaško prebivalstvo plača mnogo, mnogo davkov več kot prejme nazaj iz Rima v obliki dotacij za svoj conski proračun. Pri omenjenih 45 milijardah lir pa gre za dvojno ceneno propagando, ker ne gre za neka nova sredstva, ker bodo vsaj dve leti rabili za investicije denar, ki ga je vladni generalni komisariat prihranil v zadnjih dveh finančnih letih.

* * *

Danes ob 18. uri bo na Trgu Ferugino govoril za KPI senator Terracini.

Izpred sodišča

Tri mesece zapora za odhod v Avstralijo brez potnega lista

Zaradi groženj javnemu funkcionarju bo sedel osem mesecev - Potrjena oprostilna razsodba

Zaradi goljufije in ilegalne zapustitve države se je moral včeraj na tržaši preturi zagovarjati 41 let stari Antonio Olenik, ki se je pred dvema letoma izselil v Avstralijo. Ko je ladja «Flaminia» 22. februarja 1956. leta zapustila naše pristanišče s skupino izseljencev, je bil med njimi tudi Olenik, ki se je nekaj tednov za tem izkrcal v Melbournu, toda ni mu bilo dano, da bi ostal v daljni avstralsi želeli. Tamkašnje oblasti mu namreč niso podaljšale dovoljenja za bivanje in tako so mu italijanske konzularne oblasti izročile izgonski list, s katerim se je vkrcal na parnik «Sidney» in 5. marca lanskega leta z njim prispel v Genovo.

Ob prihodu v Italijo so ga seveda najprej zaslišali in tu je Olenik izjavil, da je nekaj minut pred odhodom «Flaminie» stopil na krov, da bi pozdravil sorodnike in prijatelje, ki so se izselili v Avstralijo. Toda naenkrat, je dejal Olenik, ko smo se pogovarjali, sem videl, da se je ladja že premaknila od pomola, in čeprav sem hotel izstopiti, mi je bilo to onemogočeno.

Dogovoril se je s sorodniki in prijatelji in ti so ga skrili ter mu tudi prinašali jedačo in pijačo. Tako je «neprostovoljni» izseljenec prispel v Melbourne, kjer mu je uspelo neopaženo zapustiti ladjo. Tu se je predstavil pristojnim oblastem in prosil da bi mu dali dovoljenje, ki je potrebno za bivanje v tej državi, toda njegovi prošnji niso ugodili in tako so ga odposlali nazaj v Italijo. Policijske oblasti so ga na osnovi ugotovljenih dejstev prijavili sodišču.

Toda na razpravi je Olenik povedal nekaj čisto drugega. Sodniku je namreč dejal, da je šel k poveljniku «Flaminie» in ga prosil, da bi ga zaposlil kot mornarja. Povedal je tudi, da ima potrebno matrikolo in tako ga je ladijski poveljnik nastavil kot težaka. Toda ko je ladja že odplula iz pristanišča, bi moral pokazati omenjeni dokument, ker je bilo treba podpisati delovno pogodbo, toda Olenik matrikole ni imel in tako je moral opravljati delo zastonj vse do Melbourna, kjer se je izkrcal.

Ker ni bilo dokazov za goljufijo je sodnik Olenika oprostil te obtožbe zaradi opmanjkanja dokazov, medtem ko ga je za nezakonito zapustitev državnega ozemlja obsodil na tri mesece zapora in 4000 lir globe.

Na preturi so tudi obravnavali primer 31-letnega Oliviera Jelicha od Sv. Marije Magdalene spodnje 1234, ki je bil obtožen, da je žalil in grozil javnemu funkcionarju, da ni hotel pokazati osebnih dokumentov ter pijanosti. Dogodek, zaradi katerega je Jelich prišel na zatožno klop, se je zgodil 25. septembra lani v mali dvorani gledališča «Rossetti». Tam je bil namreč ples in Jelichu je ugajala neka plesalka. Stopil je k mizi, za katero je sedela, in jo prosil za ples. Toda plesalka ni bila take razpoložena kot Jelich in je ples odklonila. Jelich se je mirno oddaljil, toda čez nekaj časa je spet poskušal srečo. Bil je spet odklonjen, a tedaj je na račun svoje «simpatije» izrekel nekaj besed ki prav gotovo niso bile na mestu. Toda poleg gospodične je pri mizi sedel tudi neki policist v civilni obleki in ko je slišal, kaj je Jelich izrekel na njen račun, je vstal ter ga pozval ,naj mu sledi na hodnik. Medtem se je legitimiral, toda Jelich ,ki je bil že nekoliko vinjen, je začel zmerjati tudi policijskega agenta ter ni hotel pokazati osebne izkaznice. Ker se je policistu zdelo, da ima opravka z vinjenim človekom, je poklical pomoč in Jelicha so odpeljali najprej na policijo, potem pa še v bolnišnico, kjer je zdravnik ugotovil, da je bil res vinjen.

Toda Jelich je pred sodnikom zagotavljal ,da ni bil vinjen ter da ni vedel, da je njegov «nasprotnik» policist. Toda njegovi izgovori so mu le malo pomagali ,kajti sodnik mu je prisodil 8 mesecev zapora in 4000 lir globe zaradi žalitve in groženj javnemu funkcionarju ter zaradi tega, ker ni hotel pokazati osebnih dokumentov, medtem ko ga je oprostil obtožbe pijanosti.

Na sodišču pa so obravnavali priziv, ki ga je vložil državni tožilec zaradi oprostilne razsodbe, ki jo je izrekla pretura v razpravi proti 70 let staremu lekarnarju Ettoru Mizzanu s Trga Venezia 2. Julija meseca 1956. leta je namreč leteči oddelek tržaške kvesture ugotovil, da je omenjeni lekarnar prodal Antoniu Bressiju neka zdravila na morfijevi osnovi in z mamilnimi učinki ter brez zdravniškega recepta. Policija je Mizzana prijavila sodišču, toda preiskava se je tako zavlekla, da je prišlo do razprave šele 14. marca letos.

Sodnik je upošteval lekarnarjevo dobro vero in to, da je zdravila izdal zaradi nujne potrebe, ter ga je oprostil vsake krivde. Toda državnemu tožilcu ta razsodba ni bila povšeči in je vložil priziv. Toda tudi sodniki III. sekcije sodišča so bili istega mnenja kot sodnik na preturi, in tako so potrdili prvo razsodbo.

Tako bomo volili

Za Neodvisno socialistično zvezo oddaš svoj glas s tem, da prekrižaš peti znak na levi strani glasovnice

Ob «tedni knjižnic»

Predavanje dr. Tassinija o Mestni knjižnici v Trstu

Dvorana krožka za kulturo in umetnost (mala dvorana gledališča «Verdi») ima okrog 500 sedežev, da ne govorimo o precejšnjem številu kvadratnih metrov prostora za morebitna stojišča. Poleg dvorane so na drugi strani družabni prostori omenjenega krožka. Za včeraj je bilo napovedano v okviru «tedna knjižnic» predavanje ravnatelja Mestne knjižnice dr. Alda Tassinija. Predavatelj se je namenil govoriti o Mestni knjižnici sami kakor tudi o tem, kar se je za knjižnico v zadnjem času naredilo in se še namerava narediti. Zlasti bi bilo pričakovati, da bo mnoge zanimalo, kaj se namerava narediti, spričo dejstva, da so se že pojavile — tudi v tisku — želje in zahteve, naj bi bila čitalnica Mestne knjižnice odprta tudi v večernih urah, da bi bil tako mogoč dostop do knjig tudi tistim, ki morajo podnevi delati. In ker je končno Trst mesto z blizu 300.000 prebivalci, bi se moglo pričakovati, da bo dvorana, če že ne polna, pa vsaj ne prehudo prazna. Toda vsi taki računi so se izkazali zgrešeni. Ko je dr. Crise predstavil predavatelja, si ni mogel kaj, da ne bi v svoje otvoritvene besede pomešal precej ironije ob «ogromni udeležbi» z njim in predavateljem ter še z nekaj novinarji vred je bilo v veliki dvorani 17 ljudi; med temi je bil 5 žensk; in tudi teh gospa ne bomo užalili, če še povemo, da oseb pod 30 leti (mogoče z eno samo izjemo) med vsem tem občinstvom ni bilo.

Ves ta dolgi uvod je seveda skoraj brez potrebe, pa naj vendar bo — kot dokument.

Predavatelju se je zdelo umestno, da je ob tej klavrni udeležbi svoje predavanje znatno skrčil. Vendar so bila njegova izvajanja le še vedno zelo zanimiva. Lahko se na splošno reče, da pravzaprav premalo vemo o Mestni knjižnici (prej ali slej ji bomo v našem listu posvetili obširnejši opis). Njene zanimivosti in njeno bogastvo raznih redkosti je znatno večje, kot si navadno mislimo. Dr. Tassini je še povedal, kaj se namerava v bližnji in daljni bodočnosti izboljšati tako za knjižnico samo kakor tudi za občinstvo, ki se je poslužuje. Seveda so vsi načrti v tesni zvezi z dotacijami, ki niso velike. Upati pa je, da se bodo koristni načrti čimprej realizirali.

—«»—

Vpoklic pod orožje

Od 5. do 8. novembra bodo vpoklicali pod orožje prvo skupino vojnih obveznikov letnika 1937. Vpoklic bodo odložili za študente do 26. leta starosti ali pa za tiste študene nad 26. leom starosti, ki bodo doktorirali v jesenskem roku.

Vpoklic pa se lahko odloži tudi za obveznike, ki so poročeni ali vdovci z otroki in ki živijo v slabih gmotnih razmerah. V ta namen morajo vložiti do 20. oktobra prošnjo pri karabinjerjih, opremljeno z družinskim listom.

—«»—

OBVESTILO INCA

V okviru priprav za pokrajinsko zasedanje nove Delavske zbornice CGIL bo jutri 9. t. m. ob 18. uri v Ul. Zonta 2 sestanek zaupnikov INCA.

Ponovno odločena razprava proti novinarjema

Včeraj bi morala biti pred kazenskim sodiščem razprava proti Giorgiu Cesareju, Nicolu Ramaniju in Guidu Migli, ki jih je tožil pristaš MSI Giuseppe Sangulin zaradi dveh zanj žaljivih člankov, ki jih je objavila revija «Trieste». Slo je namreč za dva članka, ki sta komentirala izid volitev 25. maja in v katerih je bilo nekaj mnenj na račun MSI, ki so Sangulina užalile.

Po odgoditvi prve razprave bi morala biti druga včeraj, toda zagovornika obtoženih novinarjev, odv. Morgera in Ulcigrai sta sodišče obvestila, da se obe stranki pogajata za prijateljsko rešitev zadeve in sta zaradi tega prosila za ponovno odložitev razprave, čemur je sodišče tudi ugodilo.

Neodvisna socialistična zveza se bo borila, da pride OBCINA V ROKE TRŽAŠKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA in da preneha gospodarski, politični in socialni monopol nazadnjaških protidemokratičnih in protitržaških sil. Zato bo storila vse za iskreno in demokratično sodelovanje ter za akcijsko enotnost med delavskimi strankami in sindikati, med pripadniki socialističnih struj.

Člani odbora za slov. šolo pri dr. Udini

Za pozitivno rešitev vprašanj slovenske šole

Med drugim so razpravljali o šolah v Ricmanjih, Domju in Žavljah ter o gradnji šole v Zgoniku

Sinoči so člani osrednjega odbora za slovensko šolo v Trstu bili na razgovoru pri prof. Udini, ravnatelju za javno šolstvo. Člani odbora so predvsem prikazali nekatere potrebe slovenskih osnovnih šol in ravnatelja za javno šolstvo prosili, da bi osnovne šole v Barkovljah Ricmanjih, Domju in Žavljah spremenili v višje organizirane šole, kar pomeni, da bi te šole imele toliko učnih moči, kot so jih imele lansko leto. Nadalje so se člani odbora zanimali, kako je z gradnjo osnovne šole v Zgoniku, prosili za pojasnila v zvezi z ustanovitvijo kmetijske šole ter pojasnila glede gradnje stavbe za slovensko višjo gimnazijo.

Prof. Udina je v razgovoru s slovenskimi predstavniki pokazal veliko razumevanje in dejal, da bo vprašanje nastavitve učnih moči v Barkovljah, Ricmanjih, Domju in Žavljah skrbno proučil ter izrazil prepričanje da se bo to vprašanje pozitivno rešilo.

Glede kmetijske šole je dejal, da bi morala občina najprej vložiti prošnjo, medtem ko je glede šole v Zgoniku izjavil, da tehnični urad ponovno proučuje načrte, ki naj bi bili prirejeni tako, da bi združili osnovno šolo in kmetijsko šolo pod isto streho. V razgovoru o kmetijski šoli je še posebej pokazal svoje razumevanje ter dejal, da bi bila ustanovitev te šole res potrebna. Glede stavbe za višjo gimnazijo oziroma višje srednje šole pa je izjavil, da se stvar vleče, ker je treba vskladiti pristojnosti občine in pokrajine.

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 7. oktobra t. l. se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 6 oseb, poroke pa ni bilo nobene.

UMRLI SO: 63-letni Antonio Faiman, 64-letni Arturo Franza, 57-letni Antonio Riemschnig, 82-letna Matilde Montanelli vd. di Michele; 80-letni Giovanni Bratus vd. Compare, 50-letni Antonio Marsi.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN v oktobru

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Alla Maddalena, Istrska ulica 43; Pizzul-Cignola, Korzo 14; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26. Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju opravljata vedno nočno službo.

—«»—

Valute

	Milan	Rim
Zlati funt	5.850.—	6.100.—
Marengo	4.500.—	4.750.—
Dolar	624.—	627.—
Frank franc.	133.—	137.—
Frank švicar.	144.—	146.—
Sterling	1.720.—	1.760.—
Dinar	72.—	75.—
Šiling	23.60	24.—
Zlato	707.—	709.—
Zlat. n. marka	148.—	148.50

V nedeljo 5. oktobra sta se poročila

BRUNA LAPAJNE
in
ENIO REINHARDT

član tehničnega ansambla SNG — Ob tej priliki jima čestitajo člani Slovenskega narodnega gledališča

LJUDSKA PROSVETA

Izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo imel sejo v petek 10. t. m. ob 18. uri na sedežu v Trstu, Ul. Roma 15-II.

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO

Pri blagajni Teatro Nuovo v Ul. Giustiniano in pri blagajni v Pasaži Protti se sprejemajo abonmaji za gledališko sezono 1958-59. Sezona se prične 20. oktobra s Pirandellovo igro «Questa sera si recita a soggetto».

RADIO

SREDA, 8. oktobra 1958

RADIO TRST A

7.00 Jutranja glasba; 11.30 Brez obvezno, drobiž od vsepovsod, in... Žena in dom, obzornik za ženski svet; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Parada lahkih orkestrov; 13.30 Lahka glasba; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Čajkovski: Serenata za godala v C-duru op. 48; 18.30 Z začarane police; Marija Polak: «Stric Jakob in njegov osliček»; 18.45 Na orgle Hammond igra Dolly Morgan; 19.00 Poje tenorist Miro Brajnik; 19.15 Zdravniški vedež; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Marco Praga: «Kriza», igra v treh dejanjih, nato Lepe melodije, lepi glasovi; 22.35 Orkester Jackie Gleason; 23.00 Nokturni.

RADIO TRST

11.30 Simfonična glasba; 12.10 Orkester Piero Rizza; 14.30 Tretja stran; 16.30 Dino Dardi: «Srečanje z mladimis», 17.30 Puccini: «Tosca», I. dej.; 18.15 Nastop ansambla Carla Pacchiorija; 19.40 Italijanski pevski zbori; 21.00 Koncert kvinteta Chigiano.

II. PROGRAM

9.30 Popevke; 13.00 Pojeta Gino Latilla in Carla Boni; 16.00 Tretja stran; 18.00 Plešite z nami; 22.00 «Sveder», slušna igra.

RADIO KOPER

Poročila v slov.: 7.00, 8.00, 13.30, 19.00.

Poročila v ital.: 6.30, 12.30, 18.15, 19.15, 22.30.

5.00-6.15 in 7.00-7.15 Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 12.05 Prenos RL; 12.05 Opoldanski cocktail; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Od melodije do melodije; 14.30 Okno v svet; 14.45 Vesele skladbe izvaja Cor Steno s svojimi ritmičnimi godali; 15.30 I. M. Skerjanc: Narodni napev, izvajajo Božena Gravsk, Zlata Gašperšič, Gasper Dermota, Peter Badjanič, mešani zbor in orkester Radia Ljubljana, dirigira Mladen Pozalić; 15.40-16.00 Prenos RL; 16.45 Ritmi in popevke; 18.15 Za prijatelje jazza; 19.30-22.15 Prenos RL.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 22.55.

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje; 9.00 Prof. Ivan Tominec: O izboru besed v knjižni slovenščini in pogovornem jeziku; 9.15 Danica Filipič in Franc Kerel ob spremljavi kvinteta Bratov Avsenik; 9.35 Zaigrajmo in zapojmo; 10.10 Iz solistične zakladnice Joh. Brahmsa; 10.40 Pesmarice ke se vrstijo; 11.00 Zoltan Kodaly: Plesi iz Galante; 11.15 Pojo Ljubljanski komorni zbor in Mladena Pozajić; 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo; 12.05 Sedgava harmonika; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Pojo slavni pevci; 13.30 Pesmi na narodne teme poje Miroslav Cangalović; 13.45 Znane napeve igra violinistka Nouella Doina; 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo; 14.35 Valčki in mazurke F. Chopina; 15.40 Novosti na knjižni polici — G. Harsanyi: Galileo Galilei; 16.00 Koncert po željah; 17.10 Sestanek ob pesmi; 17.30 Z ljudsko pesmijo po pokrajinah Jugoslavije: Koroške narodne pesmi — I.; 18.00 Kulturna kronika; 18.15 Igra Mariborski godalni ansambel; 18.35 Glasbena medigra; 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 20.00 Simfonični koncert; 21.00 Beograjski turškega festivala — W. A. Mozart: Figarova svatba, I. in II. dejanje; 22.15 Najnovejši posnetki Evropskega jazz orkestra R. Kurta Edel Hagena.

TELEVIZIJA

17.00 Spored za otroke; 18.00 Poročila; 18.45 «Vesela družina, komedija v 3 dej.; 19.55 Slovenski rokokoja; 20.30 Poročila; 21.00 Prenos iz Neaplja: «Ashma s corea»; 22.00 Samotarji Gran Paradisa; 22.30 Cestna patrulja; 23.00 Poročila.

KINO

Excelsior. 15.30: «Pepel pod soncem», Frank Sinatra, Tony Curtis, Natalie Wood.

Fenice. 15.00: «Ključ», W. Holden in Sophia Loren.

Nazionale. 15.00, 18.30 in 21.00: «Nesrečnika». Iz romana V. Hugoja. Jean Gabin, Danielle Darrieux, B. Blier, S. Reggiani, J. Bourvil. Vstopnina 300 lir.

Arcobaleno. 16.00: «Lovci», R. Mitchum in R. Wagner. Barvna nice neveljavne.

Supercinema. 15.00: «Most na reki Kwaiu», W. Holden, A. Guinness.

Filodrammatico. 15.00: «Kriza», mančeva», V. Mayo in C. Walker. Sledi variete.

Grattacielo. 16.00: «4 pejoši», R. Schneider, S. Breuer, K. Moser.

Cristallo. 16.30: «Zadnji let», W. Holden in B. Fitzgerald. Prepovedano, da si film ogledate od začetka.

Capitol. 16.00: «Daleč od morja», G. Ford, G. Scala, A. Francis. Technicolor.

Astra Roiano. 16.30: «Ko je ljubezen poezija», Technicolor, J. Scott.

Alabarda. 16.00: «Duh iz vesolja», T. Cooper, N. Nash.

Aldebaran. 16.00: «Zvezni šerifi», Jim Davis, Arleen Whelan.

Ariston. 16.00: «Mala Italija», C. Ranto, E. Macario. Technicolor, Cinemascope.

Aurora. 16.30: «Dolgo toplo poletje», J. Woodward, P. Newman.

Garibaldi. 16.00: «Rajska ptica», Louis Jourdan, D. Paget.

Ideale. 16.00: «Morilec Sierre Madrade», J. Evans, B. Cooper.

Impero. 16.30: «Osvobojeni Jeruzalema», S. Koscina, F. Rabal, R. Battaglia.

Italia. 15.30: «Krik», M. Antonioni, G. Pallotta.

Moderno. 16.00: «Miren Americanec», M. Murphy, R. Grave.

S. Marco. 16.00: «Dvoboj v Black Ridgeju», Lex Barker.

Savona. 16.00: «Jakob Lepis, Rog Hope.

Viale. 16.00: «Ob rdeči reki», J. Davis, Whelan.

Vittorio Veneto. 16.15: «Nedelja je vedno nedelja», A. Sordi, V. De Sica, M. Riva.

Belvedere. 15.30: «Ženska za pašo», technicolor.

Marconi. 16.00: «Ljubezenski dar», L. Bacall in R. Stack.

Massimo. 15.30: «Peklenska peč», P. Armendariz, L. Palma.

Novo cine. 16.00: «Zgodba pesmi», Custerjas, Errol Flynn.

Odeon. 16.00: «Izredna dejanja», Picchiarella in družabnikova.

Radio. 16.00: «Poljubi jo zanme», Jayne Mansfield.

KINO V MILJAH

Verdi: «Cesta je zaprta».

Našli so ga že mrtvega na tleh

Nepojasnjena smrt šoferja v delavnici pivovarne Dreher

Ne ve se, ali ga je zadela kap ali pa je umrl zaradi prebitja lobanje - Vrsta nesreč na delu

Včeraj smo v našem mestu zabeležili vrsto nesreč na delu. Najhujša, s smrtnimi posledicami, se je zgodila v pivovarni Dreher, kjer je bil zaposlen tudi 52 let stari šofer Mario Požar z Lonjerske ceste 186. Nenadoma je Požarju postalo slabo in je padel, pri čemer je z glavo udaril ob nakovalo. Nesreča je hotela, da si je pri tem razbil lobanjo in je bil na mestu mrtev. Toda to so le ugibanja, kajti ko se je zgodila nesreča, je bil Požar sam v delavnici in ga je mrtvega na tleh zagledal neki drug delavec, ki je šel slučajno mimo. Možno je namreč tudi to, da je Požarja zadela kap in je umrl, še preden je z glavo udaril ob nakovalo. Ob 16,50 so njegovo truplo pripeljali v mrtvašnico glavne bolnišnice, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

Ob 10,30 pa so na II. kirurški oddelek sprejeli s prognozo okrevanja v 10 ali 20 dneh 33 let starega Osvalda Ščimmija iz Stramarja 21, ki je imel nekaj ran na glavi in druge udarce. Ranjenec ki so ga v bolnišnico pripeljali z avtom RK, je povedal, da je delal v rafineriji Aquila, ko je nenadoma padel s 3 m visoke opažne deske.

Na isti oddelek splošne bolnišnice so kmalu po opoldnevu sprejeli tudi 54 let starega Alessandra Millina iz Androna C. Colombo 8, ki

DUŠAN DJUROVIĆ

GROB NA PRODU

Mladi inženir Ivo Vasović je stopil k oknu in s prižgano cigareto v ustih motril v mračen deževen jesenski dan. Ves je nemiren in v misleh išče Vando Prohaska, tam ob Vltavi, kjer ni nikoli bil, in v domu, ki ga nikoli ni videl. Med njima je trdna, nezlomljiva vez, čeprav se ne poznata. Ona do pred kratkim ni niti vedela, da on obstaja. No, naneslo je tako...

Ves razburjen se je ponovno vrnil in sedel k mizi, nato stegnil roko, da bi vzel zavojček in ga ponovno pregledal: je tu vse in je vsaka stvar pravilno postavljena? Namesto tega pa je vzel v roke pismo, ki je razgrnjeno ležalo na mizi in ga začel kdove že kateri krat brati in se vračati na besede, ki jih je Vanda bila z drhteče roko zapisala:

«... Moj edini sin je mrtev. V srcu mi je zapustil neozdravljivo bol, toda ponosna sem, da je Jan tako hrabro padel za vašo svobodo...»

— Uboga ženska! — je vzdihnih. — Kaže da je verjela.

Ivo Vasović je bil trenutno zadovoljen, da si je bil kaj takega izmislil. Računal je, da bo mati morda laže nosila v srcu grob svojega sina in da se bo v njej včasih prebudil ponos in se bo lahko pohvalila komu, da je njen Jan hrabro padel tam nekje na Balkanu.

Jan je bil visokošolec. Njegov tovariš in prijatelj. Sovražil je Avstrijo in iz nje pobegnil. Ni se pa udeležil borbe, niti v njej padel. Skupaj sta doživela zlom in skupaj pretrpela vso dramo. Albanija je bila strahotna dežela...

Inženir Ivo Vasović je zamižal, držal cigareto med prsti, v drugi roki pa je bilo pismo, ki je počasi drsalo na mizo. Med obrvi se mu je vrinila nova brazda.

Z notranjimi očmi je poživljal vse ono, kar se je bilo zgodilo: Umik in beg, lakoto in mrliče, po poteh, po krajih brez steze. Tod se on in Jan dan in noč, brez sile in moči počasi pomikata, padata in ostajata na tleh po ure in ure s trdim pogledom brez besede in z bolom in puščobo v duši. Lakota ju razjeda in nista več podobna človeku, pač pa strahovom. Pred njima je vse megleno, ne vidita več reke in vasi, niti obrisov planin. Ne vesta za gotovo, ali je dan, ali se mrači ali svita. Iz odmrlosti in letargije ju more zbuditi le en glas, ki jima kriči: «Naprej! Naprej k morju! Naprej v svobodo!» In ona dva vstajata, drug drugega dvigata in spet stopata in se spotikata ter padata. Kot mrtvaka se borita in polzita po kolenih. Včasih se zrušila, pripreta oči, da bi umrla in tedaj se oni glas spet javi in ju dvigne pa naj bo sredi noči, ob belem dnevu, v somraku ali ob zori: «K morju, k svobodi!» Pogledata drug drugega, ne spregovorita besede, popravita si culo in z mrtvimi rokami se opreta ob palico, da bi z zadnjimi silami nadaljevala pot. Minili so dnevi, minile noči, večnost trpljenja je mimo.

Zahod rdi, ves je v purpurnem siju, ona pa drsita po kolenih. Glej, glej, kaj je to. Razširila sta oči in stegnila roke:

— Morje! — je vzkliknil Ivo.

— Morje! — je vzkliknil Jan.

Neskončna plava gladina. V duši se jim nekaj prelomi: Morda jočeta, morda se smejita. Zrušila sta se na zemljo. Iz žepov sta potegnila neko korenino in onemoglo mrtvaško žvečita. Nekaj jima stiska oči. Zdi se jima, da se vdirata v zemljo. Ob njiju nekdo ječi, nekdo za njima kliče. Poleg njiju gre oče s sinom na rami. Ravnodušna sta. Pa naj umreta. Gledata le v morje, daljno, tuje nedostopno morje. Glava jima pade ob kamen. Spušča se noč. V neki vasi se oglaša petelin. Vse to je le sen? Svet postaja meglen in se izgublja, toda oni čudni glas ponovno mrmra: «K morju, v svobodo!»

Zganeta se, skušata vstati, kosti jima zašklepečejo kot skeleti, povzpneta se na kolena. Hočeta vstati, toda spet se zrušita in stegneta na zemljo.

Jutro je. Sonce se prši po planinah, nebo je postalo bolj tenko in plavo in morje mrežasto. Neka ladja seče brazdo proti obali. On in Jan polzita po kolenih in rokah po pesku, padata in se spet dvigata in izgubljata zadnjo moč volje do življenja, do svobode. Polzita z razširjenimi očmi proti gostemu dimu, ki se vali iz širokega dimnika. Morje je tu, obala bi se dala z roko doseči. Dve sto metrov, nič več. Okoli njiju je polno ljudi, ki se vlečejo po kolenih, po rokah. Kot ona. Nekateri imajo roke že v morju. Ne moreta več. Čez nekaj metrov kloneta in počivata. Prebudi ju spet glas: «Še malo! K svobodi!» Za njima ostaja sled po pesku, toda nenadoma se Jan stegne po pesku. Pada z vsem svojim skleletom in obraz se mu zarije v pesek in v zadnjem krču se zvije na stran.

— Jan! Jan! — krikne Ivo.

Pripolzel je do njega. Jan pa molči. Jan je nepremičen, mrtev. Oči so mu postale steklene. Ivo leže obenj. Svoj temen, zemljen, razjeden obraz je pritisnil ob mrličev, ki je še bolj strašen. Ne more jokati. Le brada se mu trese. Nekaj časa je obstal tako, poljubil in pobožal svojega tovariša, nato vzel njegovo malo culo, v kateri je bilo nekaj drobnih stvari in spominčkov, ki jih je imel rad in s katerimi je živel. Culo si je nadel na ramo, z drugo roko pa je začel obsipati tovariša s peskom. Le konice rok in nog so ostale zunaj in del obraza. Steklenl pogled pa je strmel proti planinam, kjer se je sonce topilo.

Jan je ostal. Ladja je bila že povsem blizu.

Ko je Ivo Vasović še študiral v Oxfordu, je pogosto potegnil iz predala one drobne predmete in mislil na Jana Prohasko, na njegov grob ob morju in na njegovo mater tam ob Vltavi.

Mladi inženir Vasović je pred mesecem dni pisal Vandi Prohaska. Na nekem Janovem koščku papirja je bil staknil njen naslov. Ni vedel, ali je še živa, ali je mrtva in če še stanuje tam. In vendar ji je pisal. Ni hotel ji pisati, kako strašno je bilo in kje je Jan ostal. Da je njegov grob v Albaniji, pri Draču, v pesku tik obale. Izmislil si je zgodbo in pisal materi, kako je njen sin Jan hrabro padel v najhujši bitti na Mačkovem Kamnu.

Sele včeraj je dobil odgovor. Čakal ga je mesec dni. Že je bil izgubil vsako upanje in ko mu je poštar prinesel pismo, je prebledel. Ko pa je prečital besede: «... ponosna sem, da je Jan tako hrabro padel za vašo svobodo...», je zaječal.

Danes je ponovno vzel culo in napravil zavoj. Nato se je premislil, ker se je zbal, da bi mogla nesrečna mati iz tega ovoja, iz njegove vsebine zvedeti za pravo resnico. Vse je ponovno vzel iz zavoja: uro, nalivno pero, nož, žlico, pribor za britje, dve fotografiji, Janovo in materino, nekaj njenih pisem in droben dnevnik o pobegu iz Avstrije in o prvih dneh v Beogradu. Vse te predmete je podrobno pregledal in Vandino pismo počasi in nežno položil na mizo ter se sklonil nad njim. Težko se mu je od vsega tega ločiti, ker se mu zdi, da bi se s tem ločil od njega, od enega dela sebe samega in da bi se s tem za večno ločil od njega njegov veliki sotrpin in mučenik Jan Prohaska.

Ivo Vasović je s svojimi drhtečimi prsti ponovno pobožal vsako stvar zase, vsako vzel v roke in jo še enkrat pregledal, strpal vse v zavoj, naglo kot bi ga nekdo k temu gnal, prižgal novo cigareto, stopil k oknu in upenil svoj moten pogled v mračen deževen jesenski dan.

Kdo bi v kipu ne spoznal pisatelja Andersona, avtorja toliko otroških pravljic in zgodb. Kip je v Central Parku v New Yorku in ni redek primer, da se kak malček povzpne pisatelju na kolena in «bere» iz njegove knjige

OB PRVEM TEDNU KNJIŽNIC V ITALIJI (OD 5. DO 15. T. M.)

Knjiga je lahko velika vez tudi med sosednima narodoma

Italijanski publicist Carlo Curcio je leta 1914 priznal, da beremo Slovenci tri do štirikrat več kot ostali zahodno-evropski narodi

3.

Medtem pa je novi čas pripomogel, da se je ljudsko knjižničarstvo v tedanji Sloveniji vedno bolj razvijalo, tako da je bilo pred okupacijo 1941. leta stanje na tem področju ljudskoprosvetne dejavnosti naslednje:

855 knjižnic s 581.715 knjigami ali povprečno s 650 knjigami na knjižnico in s skupno 726.579 izposojenimi knjigami.

O posledicah okupacije v letih 1941 do 1945, ki so jih pretrpele naše ljudske knjižnice na vsem Štajerskem in Gorenjskem ter v tistem delu Dolenjske, kjer je zaradi posebnih okoliščin prišlo do uničenja prosvetnih domov ali šol, kjer so navadno imele te knjižnice svoje prostore, ni potrebno posebej govoriti. Če povemo, da znaša približno ocenjena izguba knjižnih skladov uničenih ljudskih knjižnic vsaj 300.000 knjig in da so bile velike ljudske knjižnice v Mariboru, Celju, Ptuju in še kje v celoti uničene od Nemcev, nam je velika škoda docela jasna. Potrebni so bili veliki napori in dosti razumevanja za veliko vrednost teh knjižnic, če smo lahko zabeležili čez slabih pet let skorajda nenormalen napredek, to je bohotno rast knjižnic, da bi se ljudstvu nudilo zaželeno branje.

Tako smo ob koncu leta 1950 imeli vsega skupaj:

1223 knjižnic (od tega 845 ljudskih in 378 sindikalnih) s 605.618 knjigami ali s povprečno po 500 knjigami. Od teh pa je bilo mnogo prebranega blaga, ki je ležalo mrtvo (razne brošure itd.), zato je bilo potrebno začeti iskati pota za koncentracijo knjižnic, zato so kmalu odpadle sindikalne knjižnice in večje število manjših knjižnic.

Kakšno je stanje danes? Po rezultatih popisa ljudskih knjižnic ob koncu leta 1956 je bilo v Sloveniji:

663 ljudskih knjižnic, ki so imele skupaj 832.710 knjig, kar je povprečno okoli 1250 knjig na knjižnico. Knjižnice je obiskovalo 113.217 bralcev.

Slovenija se je v primeri z letom 1940 povečala, toda število knjižnic se je zmanjšalo, zato ker postaja ljudska knjižnica vedno bolj skrb skupnosti in ni več samo organ te ali one skupine. Posledica tega je, da so knjižnice večje in bogatejše. Prva leta po osvoboditvi je bilo število teh knjižnic skoraj dvakrat večje. Toda spoznanje, da je za normalno delujočo ljudsko knjižnico potrebnih najmanj 500 strokovno urejenih knjig, sili h koncentraciji vseh sil, ki so udeležene pri ljudskih knjižnicah. Posebno močno se je to spoznanje uveljavilo pri večjih ljudskih knjižnicah, kakor nam pokažejo naslednji primeri.

V Ljubljani je delovalo 1956. leta 20 javnih knjižnic, ki so imele skupaj okoli 200.000 knjig; od teh je bilo 12 malih knjižnic z do 2000 knjig. Mestna ljudska knjižnica ima sama skoraj 150.000 knjig, Delavska pa čez 50.000. Knjižnica, ki je organ okrajnega sveta Delavskih prosvetnih društev «Svoboda» ljubljanskega okraja, je začela lansko leto z ustanavljanjem potujočih knjižnic. V ta namen so prirejeni posebni kovčki s po 150 knjigami po določenem izboru leposlovnih, strokovnih in mladinskih knjig novejših izdaj.

Posebno izreden obisk beleži Mestna ljudska knjižnica v Ljubljani, kjer si je leta 1957 izposodilo knjige nad 120.000 ljudi. Povprečna izposojnina znaša 3 odst. vrednosti knjige. Da bi knjižnica še bolj približala bralcem svojo knjigo, je začela izdajati sezname knjig. Letos je izšel prvi seznam knjižnih zalog, ki obsega vse leposlovje v slovenskem jeziku (izvirno in prevodi). Seznam je imenski po pisateljih in vsebinski po naslovih in snovi po decimalni mednarodni klasifikaciji. Naslovu je v prvem delu seznama dodana tudi vsebina v obliki gesla, kar naj pomaga bralcu pri iskanju želenega branja. Seznam ima 266 strani, kar samo na sebi dokazuje obsežnost knjig oziroma branja, ki je slovenskemu bralcu na razpolago v tako veliki knjižnici. Sledili bodo še nadaljnji seznami po zvrsteh in jezikih.

Mestna ljudska knjižnica v Celju šteje nad 25.000 knjig, v Kranju približno enako število itd. Manjše knjižnice v večjih krajih usihajo, ker se združujejo s tisto osrednjo knjižnico v kraju, ki ima boljše pogoje za smotrno delo. To pomeni vsekakor lep napredek in višjo stopnjo v razvoju slovenskega ljudskega knjižničarstva. Toda k temu ne bo smel pomagati samo razvoj, marveč se kaže nujna potreba, da se vsa odprta vprašanja ljudskih knjižnic dokončno uredijo z zakonom za knjižnice, ki bi tudi temu tako pomembnemu činitelju pri vzgoji širokih ljudskih plasti zagotovil prepotrebno ekonomsko in organizacijsko osnovo, ki je: položaj ljudskih knjižnic v okviru ostalih knjižnic, sredstva za nakupe, prostori, strokovno osebje in osrednja organizacija.

Za tako organizacijo ljudskih knjižnic so bile storjene priprave že v dnevih osvobodilne borbe. Do realizacije teh načrtov prva leta po svobodi žal ni prišlo, zadnja leta pa se vedno bolj poudarja nujnost, da se to čimprej izvede. Ljudske knjižnice naj bi postale del ljudskih odborov, postale naj bi prav tisto, kar v bistvu so: šola za vse in vsakogar! In kakor je javnost zavezana, da skrbi in oskrbuje vse vrste šol, tako naj bo njena naloga tudi skrb za smotrni razvoj ljudskih knjižnic v toliki meri, kakor je ljudstvu kraja, okraja, mesta potrebno.

Takšen je položaj slovenskega knjižničarstva danes. Ob «Tednu knjige», ki je sedaj po Italiji, smatramo, da je ta prikaz na tem mestu primeren, čeprav je moral nastati ob slučajnostnih pogojih. Vendar naj tudi kot tak služi spoznavanju, da je knjiga velika vez tudi tam, kjer so postavljene politične meje med dvema narodoma, ki sta skozi stoletja soseda. Če je publicist Carlo Curcio ob delu slovenskih knjižnic pred letom 1914 priznal, da beremo Slovenci tri do štirikrat več kakor ostali zahodnoevropski narodi, tedaj naj tudi stanje današnjega našega knjižničarstva izpričuje vsem našim prijateljem in sosedom, ki imajo dobro voljo, da ne želimo biti v tem pomembnem kulturnem udejstvovanju zadnji, če že nismo in ne moremo biti prvi.

BOGOMIL GERLANC

(Konec)

ČUDNE ANOMALIJE V NAJBOLJ BOGATI DEŽELI NA SVETU - V ZDA

Hudo je, če se bolezni ne bojiš toliko zaradi nje same, kot zaradi stroškov

Dobra tretjina Američanov ni zdravstveno zavarovana, ker njihovi družinski proračuni ne zmorejo toliko, kolikor terja visoka zavarovalnina

(Poseben dopis)

NEW YORK, v začetku oktobra. — Amerika je zelo bogata. Zares zelo bogata. Toda pred dnevi sem srečal neko rojakinjo, katere zgodba me je napotila, da sem se lotil tega članka. Ženska iz okolice Trsta je že v mladih letih preplula ocean in dolgo let živela v bogati Ameriki. Ni bila podjetna, zato pa je vsak dolar skušala dati ob stran «za stara leta». Pred dvema letoma se je že pripravljala na vrnitev v domovino, kjer naj bi s prihranki preživela nekaj udobnih let, ko je zbolela. Potrebna je bila nekoliko večja operacija in zdravljenje se je zavleklo. In ko je po nekaj nad devetimi mesci zapustila bolnišnico, ji ni od prihrankov ostalo skoraj nič, niti za vožnjo v domovino. Zato bo morala ostati tu tudi zadnja leta in garati, bolji se pa še hujšega.

Ta zgodba me je napotila, kot sem že rekel, k zbiranju podatkov, ki jih bom skušal skrčiti v naslednjih vrsticah.

Upadanje dohodkov v sedanji gospodarski recesiji je povprečnega Američana prisililo k razmišljanju o družinskem proračunu. Vse postaja dražje. Tudi bolezen je dražja. Občutek nesigurnosti zaradi morebitne brezposelnosti pa postaja še bolj mučen če se brezposelnosti pridruži še bolezen. Za šest milijonov in pol ameriških državljanov, ki so povsem ali delno brezposelni, vzbuja možnost obolenja za naše pojme nenavaden strah. Zdravniški in bolniški stroški so tu razmeroma visoki tudi za ljudi, ki so stalno zaposleni in le razmeroma malo je onih Američanov, ki imajo toliko dohodkov, da jih primer bolezni ne spravlja v finančno zadrego. Mogli bi reči, da je morebitnost bolezni v družini nekak Damoklejev meč, ki visi nad 80 odstotki državljanov bogate Amerike.

Chikaško vseučilišče je v zvezi s tem napravilo anketo, iz katere povzemam nekaj podatkov, ki jih zato smatram za bolj objektivne, kot bi mogel smatrati tiste, ki bi jih sam zbral. Po teh podatkih je zdravljenje v ZDA drago, vendar ne predrago v primeri z drugimi stroški. Ta protislovni podatek temelji na ugotovitvi, da so se cene in stroški vseh drugih potrebščin in služnosti bolj dvignili kot so se dvignili stroški za zdravljenje. Razmerje za zadnjih 20 let je sledeče: cene so se dvignil za 250 odst., stroški zdravljenja pa za 70 odst. Toda to ne zanika dejstva, da je bolezen v družini povprečnega Američana zelo težak dogodek ne le zaradi bolezni same, ampak tudi zaradi stroškov, ki jih terja. V bogati Ameriki si brez težkoč sme «privoščiti bolezen» le družina z nad 40.000 dolarji letnih dohodkov, ki jih je pa tudi v deželi, ki je simbol bogastva, razmeroma malo. Nekoliko na boljšem so tisti Američani, ki so v delovnem odnosu in pri raznih zasebnih ali poklicnih ustanovah socialno zavarovani. Ker pa socialno in zdravstveno zavarovanje ni obvezno, je odvisno od posameznika, če bo zavarovalnino odštel ali ne. Po podatkih poluradnega značaja imajo sindikalne in druge privatne socialne ustanove skladov za 16 milijard dolarjev. Bolnišnice pravijo, da bolnikov «ne morejo zdraviti zastonj» in svoje služnosti vedno bolj navijajo, pa čeprav pod izgovorom, da že itak delajo z izgubo in da so visokim cenam oskrbnine krive monopolistične družbe farmacevtskih tovarn, ki umetno držijo visoke cene svojim izdelkom. Zvezna komisija za veletrgovino je te trditve s točnimi podatki potrdila.

Iz podatkov ankete chikaškega vseučilišča izhaja, da je dobra tretjina ameriških državljanov brez vsakega socialnega zavarovanja. Vzrok je v tem, da dobra tretjina ameriških družinskih proračunov ne zmore visokih izdatkov, ki jih zavarovanje terja. Velik del ostalih Američanov pa prav tako ne plača prispevkov za celotno zdravstveno zavarovanje in zato jim zasebne zavarovalne družbe v primeru bolezni plačajo le določen odstotek zdravniških stroškov, ostalo morajo plačevati sami. Dokler gre za krajšo bolezen, se more zadeva še prenesti. Ko pa pride do kakega kroničnega obolenja, se zdravstveni izdatki povzpnejo do povprečnih letnih dohodkov, iz česar izhaja, da je v deželi, ki je po svojem povprečnem nacionalnem dohodku na posameznega državljana najbolj bogata dežela na svetu, zdravstveno zavarovanje bolj negotovo in manj učinkovito kot v deželah, ki so gospodarsko daleč, daleč za njo.

Iz iste ankete povzemam še drug zanimiv podatek: Združene države nimajo dovolj zdravnikov. To zveni nekako čudno, skoraj neverjetno. Res je sicer, da pride v ZDA po en zdravnik na 850 prebivalcev, to je več, kot povprečno v Italiji, toda veliko manj kot pri nas v Trstu. Se bolj prihaja do izraza pomanjkanje zdravnikov na ameriškem podeželju in posebno v južnih državah, kjer pride po en zdravnik povprečno na 1500 prebivalcev in več. In še ti zdravniki so zgoščeni v mestih, dočim je na tisoče manjših ameriških mestec, tudi mestec z več tisoč prebivalci, ki so brez zdravnika.

Prebivalstvo ZDA se naglo množi. Vsako leto jih je za tri milijone več. Ne bi pa mogli reči isto za zdravnike. Vsako leto bi v ZDA potrebovali najmanj dva tisoč več zdravnikov. Ameriška vseučilišča pa jih dajo komaj 700. To je za naše pojme neverjetno.

Uradni podatki pravijo, da je v ZDA zdravnikov za 20 odst. premalo, kajti zdravstveno stanje prebivalcev Združenih držav ni tako rožnato, kot se zdi. Nad 15 milijonov Američanov boluje od «kroničnih bolezni industrijsko visoko razvite dežele z velikimi centri». V te bolezni štejejo tudi izredno mnogo primerov paralize, duševnih motenj, živčnih motenj in — tuberkuloze, da, tudi tuberkuloze. Poleg tega imajo veliko dela tudi kirurgi, saj statistični podatki pravijo, da se podvrže operacijam na leto 9 milijonov in pol Američanov, pri čemer imajo precejšnjo besedo ponesrečenci prometnih incidentov.

Poseben problem ZDA so nezakonski otroci, ki predstavljajo tako zdravstven kot socialni problem. Ne gre tu le za velikanske «nezakonite» profite, do katerih prihajajo posamezniki s prodajo zakonskih in nezakonskih otrok, ampak tudi za čudne pojme mnogih mater, ki se iz povsem gospodarskih razlogov in družbenih predsodkov skušajo «osvoboditi» otroka.

Ti podatki so mnogim Američanom odkrili stvari, ki so jih že sami dobro poznali, le da so jim ti zbrani podatki jasneje pokazali vse te nemogoče družbene anomalije. Američani se zato sprašujejo, kako je to možno, posebno ko jih v zadnjih časih že dovolj muči vprašanje mladine nasploh, ki so jo tako zanemarili, da so si jo odtujili.

DR. S. G.

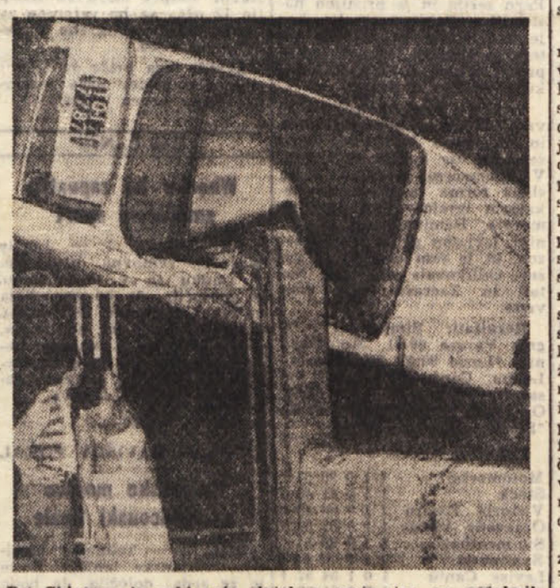

Pri Chivassu je neki avto zletel s ceste ter se nataknil na betonski steber pri nekih vrtnih vratih. Vozač je ostal nepoškodovan in na srečo tudi deček in ženska, ki sta bila tedaj pri stebru.

IZJAVE NAČELNIKA HIGIENSKEGA URADA RIMSKE OBČINE

Otroška paraliza v Rimu

Načelnik higienskega urada rimske občine, prof. Borromeo, je odgovoril na nekatera vprašanja, ki mu jih je v zvezi z otroško paralizo v Rimu postavil neki urednik agencije Ansa. Prof. Borromeo je dejal, da je javnost razumela pomen cepljenja proti otroški paralizi. Poudaril je, da ima občina sicer dolžnost izvršiti cepljenje proti kozam in proti difteriji, da pa je kljub temu mobilizirala vse razpoložljive zdravnike v borbi proti otroški paralizi. S tem v zvezi so tudi opozorili šolske oblasti, da naj ne zahtevajo potrdila o cepljenju proti kozam in proti difteriji, ker je sedaj dosti bolj važno, da se poskrbi za cepljenje proti otroški paralizi.

V tej borbi nudijo svojo pomoč tudi glavne podporne ustanove, kakor na primer INAM, INCIS, INPS, ATAG, ENPAS, ENPDEP, ENPALS, INADEL itd. Da bi koordinirali akcijo, so na higienskem uradu sklicali na sestanek zdravniško osebje teh ustanov, kjer so se dogovorili, da bodo vodili točen statistični seznam cepljenja proti otroški paralizi, tako da bo higienski urad v stanju ugotoviti profilaktični pomen sprejetih ukrepov.

Glede preplaha, ki je zajel prebivalstvo, je prof. Borromeo poudaril, da ni upravičen in da bi družine morale razumeti, da zaradi tega ni razloga za tako panično iskanje pomoči na zdravstvenih ustanovah. V ostalem, je dodal prof. Borromeo, v Italiji se število primerov otroške paralize niti od daleč ne da primerjati s številom primerov te bolezni v nekaterih drugih državah, tudi če se v Italiji trenutno veča število obolenj za otroško paralizo. Ta ugotovitev pa seveda staršev ne more potolažiti, zlasti še, ker je prof. Borromeo dejal, da cepiva ne morejo naročiti v zadostni količini takoj, ker bi se utegnilo pokvariti.

Loterija Italija 1958

Italijanska radiotelevizija organizira referendum za izbiro najlepše italijanske popevke, referendum, ki je povezan z novoletno loterijo. Prvi dobitek te loterije znaša 100 milijonov lir, drugi dobitek 25 milijonov, hkrati pa imamo še številne dobitke v višini več desetin milijonov. Najlepšo pesem bodo izbrali poslušalci sami med onimi, ki so bile komponirane in izdane v Italiji do 30. junija letos. Od 22. oktobra do 6. januarja 1959 bodo vsako sredo oddajali po radiu in po televiziji, v oddaji z imenom «Canzonissima», sedem popevk, ki bodo dosegle največje število glasov. Radijski poslušalci, ki hočejo sodelovati v tem nagradnem tekmovanju, morajo kupiti listek loterije Italija 1958, ki ima vsak štiri odrezke. Za vsak listek bo kupec dobil štiri ali več dopisnic, na katere bo moral prilepiti odrezke in na vsakem označiti naslov pesmi, ki ji daje prednost, hkrati pa napisati svoj točen naslov. Odposlati je moč vse štiri dopisnice hkrati, z odrezki vred, ali pa jih odposlati ločeno, teden za tednom.

Vsak teden bodo med tekmovalce razdelili devet tedenskih nagrad, ki so povezane z referendumom, in sicer en dobitek za en milijon, en dobitek za pol milijona in 7 dobitkov po 100 tisoč lir. Na zadnji oddaji, ki bo v nedeljo 4. januarja 1959 ob 6. popoldne, bo treba oddati svoj preferenčni glas samo sedmim popevkam, ki bodo dobile največje število glasov pri prejšnjih glasovanjih. Pesmi, ki bodo od tedna do tedna dobile največje število glasov, bodo predvajali najbolj popularni pevci zabavne glasbe.

Prejeli smo

Ribarstvo Jugoslavije. — Glasilo združenja za pospeševanje sladkovodnega ribarjenja. Letnik XIII. Štev. 3—4. Odgovorni urednik: inž. Zlatko Livojević.

Zdravstveni vestnik. — Strokovno glasilo slovenskega zdravništva. — Letnik XXVII. Štev. 5—6. Odg. urednik prof. dr. Ivan Marinčič. Letna naročnina 1000 din.

HOROSKOP

ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) — Načrtov ne boste mogli povsem uresničiti.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) — Priporočljiva je največja previdnost v čustvenih pobudah. Brzdajte srce

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) — Navidezne čustvene prednosti vas bodo zapeljale v labirint.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) — Nova poznanstva vam bode odprla pot do dokončne ureditve.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) — Ugodne okoliščine za uresničenje načrta: držite se stvarnosti in ne hazardirajte.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) — Nekoliko čudna srečanja. Držite se striktno programa. Na vidiku obiski.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) — Nekoliko napet položaj. Če ne boste ravnali najbolje, se utegnejo čustveni odnosi razbiti.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 10.) Naj ne prevlada jeza; če boste vztrajali pri svojem stališču, boste vse izgubili.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) — Trenutno ne morete pričakovati večjih zaslužkov. Zadovoljite se z doseženim uspehom.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) — Z vašo taktiko vam bo uspelo doseči cilj.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) — Ne ustvarjajte si sovražnikov med ljudmi, s katerimi ste gmotno povezani.

RIBE (od 20. 2. do 20. 3.) — Le z dokazi ravnotežja in objektivnosti si boste pridobili spoštovanje tudi med nasprotniki.

Fižolčki (3.)

Spisal in narisal Milko Bambič

Tedaj pa se je zgodilo nekaj prečudnega. Mimo je prišel oglar Jaka, ki je bil na skrivnem tudi čarovnik-dobrodelnik. Opazil je preplažene fižolčke in hitro sklenil zagosti požrešni kuri. «Hokus-pokus!» je zamrmral, pomahal z roko in glej! Fržolčku, Fižulčku in Fežolčku so hipoma zrasle drobne nožice, ročice in prav debele glavice.

Sodobna umetnost

Goriško-beneški dnevnik

Zakonski osnutek v korist Benečije in Goriške

2.700 milijonov lir za škodo ki jo je povzročilo neurje

Osnutek sta predložila poslanca Beltrame in Franco

Hude posledice neurja, ki se je 21. in 22. junija razbesnelo nad Beneško Slovenijo in nad furlanskim delom goriške pokrajine in povzročilo več stotin milijonov lir škode, se v glavnem sploh še niso pričele popravljati. Oblasti so obnovile vodovod v Spetru ki ga je porušila narasla Nadiža, obnovili so nekaj mostov, najvažnejše, to je regulacijo hudournikov in obnovo hiš pa sploh še niso pričeli, čeprav je bil kmalu po nesreči sklican v Vidmu sestanek predstavnikov vseh prizadetih občinskih upravnikov, poslancev in senatorjev, na katerem so stanje proučili in sklenili, da je potrebna pomoč, in sicer ne samo v besedah, ampak tudi v dejanjih.

Z namenom, da se pričnejo posledice neurja temeljito reševati, sta poslanca KPI dr. Beltrame in Raffaele Franco predložila nekaj dni po nesreči poslanski zbornici predlog zakonskega osnutka, ki je bil uradno objavljen pred nekaj dnevi. Zakon predvideva, da se na prizadete kraje razširi zakon, ki je bil lani sprejet za nekatera bogata področja v državi, ki jih je prizadelo neurje, na naše kraje. To je zakon št. 595 od 25. julija 1957. Na podlagi tega zakona naj bi se našim krajem izplačalo 1.500 milijonov lir prispevkov, nadaljnjih 1.000 milijonov lir pa naj se potroši za javna dela. Na podlagi omenjenega zakona naj se izplača tudi 200 milijonov lir predujmov. Celotni znesek 2.700 milijonov lir naj se vnese v proračun zakladnega ministrstva za finančno leto 1958-1959, ministrstvu pa se daje pravica, da temu primerno spremeni postavke proračuna.

Predlagatelja zakonskega osnutka utemeljujeta svoj korak s tem, da je ekonomija krajev zaradi slabe zemlje, velikega izsiljevanja ter izključno samo prav majhne ali majhne posesti tako šibka, da ne more prenesti škode, ki je nastala zaradi elementarne nesreče, če ji ne priskoči na pomoč država s svojimi sredstvi. Popravi naj se škoda, ki je bila povzročena prebivalstvu, obenem pa naj se regulirajo potoki, ki že stoletja in stoletja povzročajo škodo prebivalstvu.

—«—

Otvoritev gledališke sezone v Gorici

Slovensko narodno gledališče je v pretekli sezoni z lepim uspehom gostovalo v Gorici in po mnogih krajih na Goriškem. S primernimi deli in dobro igro celokupnega ansambla je uprizorilo vrsto iger po naših krajih, na prostem in v dvorani v Gorici. Lahko rečemo, da je občinstvo zvesto spremljalo delo gledališča in so bile zato predstave vedno dobro obiskane.

V novi sezoni bo gledališče zopet nadaljevalo svoje delo tudi na goriškem področju in bo redno gostovalo v Gorici in njeni okolici.

V nedeljo 12. t. m. bo uprizorilo sodobno dramo poljskega dramatika Lutowskega «Dežurna služba». Delo je ob premieri v Trstu doživelo velik uspeh in ga je vsa časopisna kritika ugodno ocenila. Prepričani smo, da ga bo tudi goriško občinstvo dobro sprejelo in da bo zadovoljno z režijo in izvrstno igro članov Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta.

Izvedeli smo, da bo v kratkem gledališče gostovalo tudi z briljantno komedijo Jana Martoga «Sopotniki». Nanjo še posebno opozarjamo ljubitelje gledališča.

—«—

Pričetek pouka tudi za gimnazijce

Z današnjim dnem so se šolska vrata odprla tudi za gimnazijce: šolsko leto se je pričelo za šole vseh stopenj. Mestne ulice, ki so bile skozi več mesecev v jutranjih dneh bolj prazne, se bodo spet napolnile z mladino. Tudi opoldne, po končanem pouku, bodo polne učeče se mladine. Zlasti Korzo je vedno poln, ker se gimnazijci skoraj obvezno usmerijo na Korzo, preden odidejo na kosilo.

Počitnic je za vse konec: za profesorje, učitelje, učence nižjih in višjih šol, pa tudi za starše, ki so si morda edini želeli, da bi se pouk čimprej končal, da bi imeli mir pred otroci.

—«—

Razdeljevanje kave in sladkorja za Gorico in Sovodnje

Trgovinska zbornica je pričela razdeljevati nakazila za kontingentirano blago proste cone, ki ga prejemajo potrošniki Gorice in Sovodenj. Vsak potrošnik prejme 1,5 kg sladkorja na odrezek št. 23 živilske nakaznice. Sladkor se bo prodajal po 180 lir kg. Dalje prejme 0,250 kg surove ali 0,200 kg pražene kave na odrezek št. 24. Razdeljevanje se zaključi 31. oktobra. Trgovci na drobno naj pridejo po nakazila v sobo št. 6.

—«—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je v tednu od 28. septembra do 4. oktobra t. l. rodilo 15 otrok, umrlo 6 oseb, poroke pa so bile štiri.

Rodili so se: Gianni Decile, Massimo Basso, Lucia Crapesi, Franco Klede, Clelia Cardullo, Marina Kenda, Mirella Kenda, Licia Grion, Eliana Facchinetti, Michele Lo Piano, Livio Marega, Tiziana Giusto, Massimo Compassi, Sandra Pieri, Flavia Cilino.

Umrli so: 81-letna gospodinja Clementina Corsig vd. Bevilacqua; 67-letna gospodinja Anna Venturini por. Zian; 80-letni upokojenec Giobatta Brotto; 32-letni uradnik Achille Parussini; 56-letni delavec Galliano Gurtner; 58-letni delavec Massimiliano Sumelli.

Poročili so se: mizar Olivero Bean in gospodinja Vera Kunej; zidar Giuseppe Cucut in tkalka Antonietta Pituelli; kmetovalec Raimondo Fiegel in gospodinja Lucia Bellotto; električar Aldo Tabaj in gospodinja Bruna Pisk.

Oklici: trgovec Attilio Blokar in uradnica Maria Luisa Montanari; mizar Redento Severin in delavka Lidia Culiati; agent javne varnosti Angelo Boscaino in uradnica Silvia Semri; kmetovalec Alojz Feri in delavka Jolanda Devinar; uradnik Giacomo Testagrossa in gospodinja Giovanna Faselli; delavec Raffaele Busatta in gospodinja Maria Gasparotto; sodnik dr. Pierluigi Delfino in gospodinja Gabriella Alessi.

V nedeljo 12. oktobra bo Slovensko narodno gledališče iz Trsta gostovalo v Prosvetni dvorani v Gorici s sodobno dramo v treh dejanjih poljskega pisatelja Jerzyja Lutovskega

DEŽURNA SLUŽBA

Predstavi bosta ob 16.15 in ob 20. uri. Prodaja vstopnic od danes dalje na sedežu ZSPD in v kavarni Bratuš. Sedeži po 300 in 200 lir, stojišča 150, dijaki 100 lir.

IZ STANDREZA

Popravili smo pot ki pelje k smetišču

Standreški kmetovalci so v soboto šli na «roboto». Pustili so za nekaj časa delo na njivah, ki ga je sedaj veliko manj, kot ga je bilo še pred časom, saj je večji del pridelka že pod streho, in se odpravili popravljat cesto, ki pelje od mosta IX. avgusta k «škovaconu». Delalo je kakšnih 50 kmetovalcev, ki so pripeljali s seboj dva traktorja in šest parov volov. Delo je šlo hitro od rok, saj so Standrežci zelo dobri delavci. Treba ga je bilo opraviti, ker je bila cesta slabo prevozna.

—«—

Število menic v protestu

Od 1. do 15. septembra je šlo v naši pokrajini 612 menic v protest, od tega 286 v Gorici in 155 v Tržiču, 3 v Doberdobu, 1 v Steverjanu in 2 v Sovodnjah.

Pismo FIOT zvezi industrijcev

Skrajno žaljivo ravnanje s tekstilnimi delavkami

Sindikalna organizacija obtožuje ravnateljstvi in vodilno osebje podjetij v Podgori in Ronkah

Sindikalna organizacija tekstilnih delavcev in delavk FIOT - CGIL je te dni poslala zvezi industrijcev pismo, v katerem obravnava položaj v tekstilnih tovarnah v Podgori in v Ronkah. Organizacija se nanaša predvsem na odnose, ki obstajajo med delavci ter vodilnim osebjem. Nekatere delavke so se namreč pritožile FIOT, da so voditelji podjetja in nadzorno osebje pričeli v zadnjem času strahovati zaposlene s takimi besedami, ki jih olikan človek ne uporablja in ki žali delavce, kakor tudi delavke kot žene in matere. FIOT opozarja, da pritisk in izsiljevanje žalita človeško dostojanstvo in da sta po zakonu kazniva. Pravilnik proste cone točno pravi, da se morajo v podjetjih spoštovati kolektivne delovne pogodbe in obstoječi socialni zakoni. FIOT ne more trditi, da se socialni zakoni in delovne pogodbe v tovarnah v Podgori in v Ronkah spoštujejo. Dokazano je namreč, da se delavke, ki si v stranišču operejo roke, kaznujejo z globo in s suspenzijo, če jih nadzornik (moški povrhu!) zaloti. Globe ali suspenzije dajejo tudi delavkam in delavcem, ki se na delu ponesrečijo. Nesreče na delu pa se zelo hitro pripetijo zaradi hitrega proizvodnega ritma.

Ker se bojijo kazni, se delavci nočejo zdraviti, če se ponesrečijo na delu. Velike globe dajejo tudi za vsako napako v proizvodnji blaga.

Zaradi zgoraj navedenih stvari FIOT poziva ravnateljstvi podjetij v Podgori in v Ronkah, naj spoštujeta pogodbe in zakone, da se odnosi do uslužbenih popravijo in da postanejo bolj človeški. Zvezo industrijcev pa poziva, naj določi sestanek, na katerem bi zgoraj navedene stvari proučili.

—«—

Nesreča delavca pri prevozu prikolice

V ponedeljek popoldne je 48-letni Bruno Stabile iz Gradiške premikal z nekaterimi delovnimi tovariši kamionsko prikolico na nekem dvorišču, ko ga je prikolica stisnila k železnim vratom. Šele včeraj zjutraj so Stabila prepeljali v goriško bolnišnico, kjer so mu ugotovili hude rane na hrbtenici. Pridržali so ga v bolnišnici.

—«—

Zidni omet je povzročal nevarnost

Včeraj zjutraj so morali goriški gasilci v Ulico Ascoli, kjer je na stavbi št. 14 Josipa Bavčerja omet strlel od zida. Gasilci so odstranili tri metre ometa, ki lahko vsak čas bi padel na pesce, ki bi hodili po pločniku.

—«—

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine, Ul. Rabatta 18, tel. 2124.

—«—

Kino v Gorici

CORSO. 17.00: «Fanatiki», F. Fresnay in M. Auclair.

VERDI. «Slovo od orožja», J. Jones in R. Hudson, cinemascope v barvah. Pričetek predstav ob 15.30, 18.30 in 21.30.

VITTORIA. 17.00: «Margarete Gauthier», Greta Garbo in R. Taylor.

CENTRALE. 17.00: «Protišpijonažna akcija», G. Raft in S. Gray.

MODERNO. 17.00: «Sodna preiskava».

Pred tekmo Italija B - Španija B

Danes trening kandidatov proti enajstorici Pise

Član Triestine Bernardin - titularni srednji krilec

FLORENCA, 7. — Kandidati za italijansko nogometno B reprezentanco, ki bo igrala proti B reprezentanci Španije, so prispeli danes zvečer v Zvezni tehnični center v Santa Maria pri Coverciano, kjer so na razpolago tehničnemu komisarju Vianiju in trenerju Ferrariju.

Vsi igralci so v odlični fizični kondiciji, le za Roto obstaja bojazen, da Viani z njim ne bo mogel računati. Vjani je sporočil, da se bo jutrišnja trening tekma na stadionu začela ob 15. uri in da ji bodo lahko prisostvovali tudi gledalci. Sparing partner kandidatov bo enajstorica Pise, ki je član C lige. Odigrana bosta dva polčasa po 35', formacija B reprezentance za prvi polčas pa bo naslednja:

Buffon; Maldini (Rota), Sarti; Posio, Bernardin, Fogli; Lojodice, David, Milani, Da Costa, Barison.

V drugem polčasu bo Maldini prevzel mesto Bernardina, Pascutti bo zamenjal Lojodiceja, Zaglio Davida in Brighenti Milanija.

—«—

SPANIJA B — ITALIJA B

Di Stefano in Kubala v španski enajstorici

SARAGOZZA, 7. — V španskih nogometnih krogih menijo, da bodo v špansko B reprezentanco za srečanje z B reprezentanco Italije vključeni nekateri standardni člani A reprezentance kot Di Stefano, Rial, Gento, Kubala, Suarez in Santisteban. Med ostalimi kandidati za B reprezentanco so Biempica, Camps, Del Sol in Irgulegui.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Šahovska olimpiada v Muenchenu

Jugoslavija remizirala s ČSR in premagala Tunizijo s 4:0

Visok poraz Italije proti Avstriji in slabši položaj proti Bolgariji

Presenečenje 6. kola: zmaga Grčije nad Švico

MUENCHEN, 7. — Danes dopoldne so v okviru šahovske olimpiade igrali najprej prekinjene partije iz 6. kola, popoldne pa partije 7. kola. V 6. kolu je poskrbela za veliko presenečenje Grčija, ki je premagala Švico. Jugoslavija je dvoboj s ČSR odigrala neodločeno. V zadnji prekinjeni igri je Gligorić s precizno igro premagal Pachmana.

Italija, ki je začela zelo dobro, igra sedaj slabo in je srečanje v 6. kolu z Avstrijo izgubila s 4:0, v 7. kolu pa izgubila proti Bolgariji z 1:0, vendar pa tudi v ostalih partijah nima mnogo upanj na kaj več kot skromno točko. Po zadnjih porazih je dvomljiva njena uvrstitev med drugo trojico.

V 7. kolu je imela Jugoslavija za nasprotnika Tunizijo in jo odpravila s 4:0. S to zmago se je v svoji skupini povzpela tik za hrbet ČSR, pri čemer ČSR niti še ni imela prostega dneva.

KONCNI REZULTATI 6. KOLA:

I. skup.: Italija - Avstrija 0:4, Francija - Nizozemska 1:3, Irska - SZ 0:4, Danska - Portoriko 2,5:1,5.

II. skup.: Islandija - Zah. Nemčija 1:3, ZDA - J. Afrika 3,5:0,5, Norveška - Izrael 2:2, Iran - Finska 1:3.

III. skup.: Poljska - Filipini 3,5:0,5, Madžarska - Vzh. Nemčija 2:2, Argentina - Libanon 4:0, Anglija - Škotska 2:1 (1).

IV. skup.: Grčija - Švica 2,5:1,5, Portugalska - Tunizija 2:2, Kanada - Belgija 3:1, Jugoslavija - ČSR 2:2.

7. KOLO:

I. skup.: Nizozemska - Irska 4:0, SZ - Danska 3:1, Avstrija - Francija 2,5:1,5, Bolgarija - Italija 1:0 (3). **Vodi SZ 22,5**, Nizozemska 16, Avstrija 14,5 itd.

II. skup.: Izrael - Iran 3:1, J. Afrika - Norveška 0,5:1,5 (2), Zah. Nemčija-ZDA 1,5:1,5 (1), Španija - Islandija 2,5:1,5. **Vodijo ZDA 18 (1)**, Španija 18, Islandija 14,5 itd.

III. skup.: Vzh. Nemčija - Argentina 1,5:1,5 (1), Kolumbija - Poljska 1:1 (2), Filipini-Madžarska 0:2 (2). Rezultate četrtega dvoboja do časa poročanja še nismo prejeli.

IV. skup.: ČSR - Kanada 1:1 (2), Tunizija - Jugoslavija 0:4, Švica - Portugalska 2,5:0,5 (1), Švedska - Grčija 1:1 (2). **Vodi ČSR 20 (2)**, Jugoslavija 19,5, Švica 15,5 (1).

ITALIJANSKI NOG. POKAL

Fedit - Simmenthal 1:2

RIM, 7. — V današnji nogometni tekmi četrtega turnusa italijanskega pokala 1958-1959 je Simmenthal premagal enajstorico Fedit iz Rima z rezultatom 2:1 (0:1). Zmaga Simmenthala je zaslužena, vendar pa bi tudi neodločen rezultat vsaj delno poplačal napadalce Fedita, ki so kar trikrat streljali v drog.

Gole so dosegli: v 42' prvega polčasa Gaeta (F.), v 9' in 17' drugega polčasa List (S.).

BOKS

Perez - Ursua za svet. prvenstvo

MANILA, 7. — Svetovni prvak mušje kat. Argentinec Pascual Perez bo 29. nov. letos branil svoj naslov proti Filipincu Dommyju Ursui v Manili.

* * *

NEW YORK, 7. — Ameriški boksar welter kat. Isaac Logart je v povratnem dvoboju premagal po točkah v 10 rundah rojaka Rudella Stitcha. Stitch je premagal Logarta 2. avg. letos v Louisville po točkah.

* * *

LONDON, 7. — Evropski prvak mušje kat. Young Martin se bo 20. okt. boril v Newcastlu z Angležem Georgom Bowesom. Dvoboj ne bo veljal za naslov.

Prvo kolo košarkarskega prvenstva

Zmaga vrste Stock nad šibkim Livornom

Cavazzon najboljši v tržaškem moštvu - V ostalih srečanjih zmage favoritov

V nedeljo se je začelo italijansko košarkarsko prvenstvo Prve serije, v katerem nastopa 12 ekip. Rezultati prvega kola ne predstavljajo nobenega presenečenja, pač pa dokazujejo, da mnoge elitne vrste še niso povsem pripravljene niti v individualnem in še manj v kolektivnem smislu. To velja predvsem za Simmenthal in Santipasto, ki sta le s težavo premagala svoje ne ravno močne nasprotnike. Presenetljivo dobro formo pa je ze pokazala ekipa Motomarini na škodo letošnjega novinca prvenstva — Lazia.

Med vrstami, ki so prvo tekmo odločile v svojo korist, je tudi tržaška vrsta Stock, ki je doma s precejšnjo lahkoto odpravila ekipo iz Livorna. Toda razmeroma visoka zmaga Tržačanov ne sme veljati za odraz njihove realne moči, ki jo bodo pokazala šele nadaljnja in bolj zahtevna srečanja. Livorno je namreč šele v zadnjem trenutku zaradi odpovedi Pavie vskočil v Prvo serijo in je prisiljen nastopati s slabšimi igralci, ker je vse boljše prodal. Zaradi tega je njegova trenutna vrsta precej šibka, čeprav jo odlikuje velika borbenost.

Ugotoviti je treba, da je vrsta Stock še nepripravljena in da njena kolektivna igra sepa na vse koncih in krajih. V mnogočem je temu kriva slaba forma in kondicija nekaterih igralcev, kot Montgomeryja, Damianija in Magrinija. Izvrsten pa je bil Cavazzon, ki je sam dosegel 26 košev. Odlikovala sta se še Natali in Zaccaria, nov član vrste.

Rezultati: Simmental - *Ignis Varese 69:61, Motomorini - *Lazio 90:57, *Santipasta - Leviss. Cantu 57:54, *V. Pesaro - Stella Azzurra 66:49, Oransoda Virtus - *Reyer 67:58, *Stock - Livorno 61:40.

Lestvica:

Motomorini	1	1	0	90	57	2
Stock	1	1	0	61	40	2
Victoria Pesaro	1	1	0	66	49	2
Oransoda Virtus	1	1	0	67	58	2
Simmenthal	1	1	0	69	51	2
Santipasta	1	1	0	57	54	2
Leviss Cantù	1	0	1	54	57	1
Ignis Varese	1	0	1	61	69	1
Reyer	1	0	1	58	67	1
Stella Azzurra	1	0	1	49	66	1
Livorno	1	0	1	40	61	1
Lazio	1	0	1	57	90	1

KOLESARSTVO

Končna lestvica cestnega prvenstva

MILAN, 7. — Profesionalna komisija UVI je takole določila končni uradni vrstni red za absolutno italijansko prvenstvo profesionalcev po zadnji dirki za veliko nagrado industrije in trgovine:

1. Baldini 61 točk, 2. Defilippis 53, 3. Moser 52, 4. Sabbadin in Zanboni 40, 6. Coppi in Tinazzi 30, 8. Conterno 29, 9. Fallarini 28, 10. Benedetti 27, 11. Nicolo 26, 12. Monti in Nencini 25, 14. Fantini 22, 15. Ciampi in Padovan 15, 17. Carlesi, Favero in Scudellaro 13, 20. Dante in Pambianco 11, 22. Fini in La Cioppa 9, 24. Maule in Almaviva 7, 26. Baffi 6, 27. Conti in Pettinati 4, 29. Albani in Boni 3. Sledijo z 1 točko: Azzini, Barale G., Coletto, Fabri, Fornara, Massiha, Milesi, Restelli, Ronchini, Tosato in Viani.

—«—

TOTOCALCIO

Tekma Lazio - Udinese ne velja za stavo

RIM, 7. — Urad TOTOCALCIO sporoča, da srečanje Lazio - Udinese, vključeno v stavni stolpec št. 6 za nedeljo 12 okt., ne bo veljavno za stavo, ker bo odigrano v nedeljo ob 10.30.

Zaradi tega pride za stavni stolpec v poštev prva rezervna tekma Lecco - Brescia.

SMUČANJE

Wheeler bo zapustila smučarski šport

ST. JOVITE, 7. — Lucile Wheeler, svetovna prvakinja v smuku in v veleslalomu, je sporočila, da bo prenehala aktivno nastopati. Prvakinja, ki je stara 23 let, je dejala, da bi lahko še z uspehom nastopala nekaj let, da pa zahtevajo priprave za uspešno nastopanje preveč «žrtev».

—«—

TENIS — DAVISOV POKAL

Italijansko moštvo za medconski finale

RIM, 7. — Tehnična komisija italijanske teniške zveze je že sedaj določila, da bodo v medconskem finalu Davisovega pokala zastopali Italijo Giuseppe Merlo, Nicolo Pietrangeli in Orlando Sirola. Kapetan moštva bo odv. Pier Giovanni Canepele.

Tehnična komisija je tudi načelno izdelala program pripravljanja moštva, vendar pa ga še ne bo objavila. Vsekakor pa se zdi izključeno, da bi srečanje med Filipinci in Italijo bilo v Manili, razen seveda če ponudba filipinske zveze ne bi bila izredno ugodna.

Nogometno prvenstvo diletantov

Libertas in Ponziana s polnim številom točk

Zmaga Edere v meddeželnem prvenstvu

Položaj v B skupini prvenstva diletantov se po tretjem kolu bistveno ni spremenil. V vodstvu so še vedno tri tržaške enajstorice Libertas, Ponziana s 6 ter Cremcaffè s 5 točkami. Ponziana je na svojem igrišču po borbeni igri premagala Cavo Romano iz Nabrežine, Libertas je bil uspešen z enakim rezultatom (1:0) proti Istriji tudi na svojem igrišču, moštvo Cremcaffè pa je šlo po obe točki v Turriaco.

Ostali dve tržaški enajstorici nista imeli sreče. San Giovanni je izgubil na lastnih tleh proti miljski Fortitudo. CRDA pa je klonila v Ronkah 9' pred koncem igre, ko so domačini dosegli edini gol tekme iz 11-metrovke.

Rezultati: *Ponziana - Cava Romana 1:0, Fortitudo - *S. Giovanni 2:0, *Muggesana - Aquileia 6:2, *Ronchi - CRDA 1:0, Cremcaffè - *Turriaco 2:1, *Libertas - Istria 1:0, *Aiello-Cervignano 1:0, *Gradese - Pieris 2:1.

Lestvica:

Libertas	3	3	0	0	6	0	6
Ponziana	3	3	0	0	8	1	6
Cremcaffè	3	2	1	0	5	1	5
Muggesana	3	2	1	0	12	5	5
Fortitudo	3	2	0	1	6	1	4
Ronchi	3	2	0	1	2	4	4
Cervignano	3	1	1	1	7	4	3
Cava Romana	3	1	1	1	6	5	3
Gradese	3	1	1	1	4	5	3
Fiumicello	2	0	2	0	2	2	2
Aquileia	3	1	0	2	6	9	2
Pieris	3	1	0	2	3	6	2
Aiello	3	1	0	2	1	7	2
CRDA	3	0	1	2	0	4	1
Turriaco	2	0	0	2	1	4	0
S. Giovanni	3	0	0	3	1	7	0
Istria	2	0	0	2	0	5	0

V A skupini, v kateri vodi po 3. kolu Cremonese, je štandreška Juventina dosegla svojo prvo zmago proti Azzanese s 5:2 in se odmaknila od zadnjega mesta.

V meddeželnem prvenstvu se je tržaška Edera hitro oddolžila za poraz v prvem kolu z zmago nad Pro Mogliano. Pro Gorizia je iz Merana prinesla dragoceno točko, CRDA iz Tržiča pa je morala oddati pol izkupička enajstorici Miranese.

KOTALKANJE

12 držav na prvenstvu v umetnem kotalkanju

BOLOGNA, 7. — 7. svetovno prvenstvo v umetnem kotalkanju za moške, ženske in dvojice in v plesu bo v športni palači v Bologni 24., 25. in 26 t. m. Predvideno je, da se bodo prvenstva udeležili predstavniki 12 držav in sicer: Portugalske, Španije, Švice, Francije, Avstrije, Zah. in Vzh. Nemčije, Jugoslavije in Anglije ter tudi predstavniki ZDA in Nove Zelandije, ki so že l. 1956 sodelovali na prvenstvu v Barceloni.

Uradni program prvenstva bo:

v petek, 24. okt.: od 9. do 17. ure: obvezni liki za moške in ženske; ob 21. uri uradna otvoritev prvenstva in nato prosti liki za moške in dvojice.

V soboto 25. okt.: ob 21. uri proste figure za ženske.

V nedeljo, 26. okt.: ob 15. uri: plesi in nato proglasitev prvakov, razdelitev nagrad in ekshibicijski nastop novih prvakov.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 8. t. m. ob 20. uri Warner Bros film:

BABY DOLL

(La bambola viva)

Igrajo: K. MALDEN C. BAKER, E. WALLACH

Mladini pod 16 letom vstop prepovedan

Kino na Opčinah

predvaja danes 8. t. m. z začetkom ob 18. uri Cinemascope barvni Columbia film:

«Preživela sta dva»

(Sopravvissuti: 2)

Igrata: JOSE' FERRER in TREVOR HOWARD

MIKULA LETIČ

INTERNATITIS

50.

S tem je pravzaprav mojega rokopisa spisanega v internaciji, konec. Dodal sem še poglavji o «Abruškem narečju» in o «Abruških ljudeh», ki sem ju bil že prej spisal. Mislim, da se dobro čitata tudi pod naslovom »Internatitis».

Pripominjam nadalje: Iz spisa je razvidno, da sem vsakega tovariša v internaciji tikal, medtem ko so mnogi mene vikali. Zadeva je takale: Ob neki priliki sem zbranim tovarišem izjavil: «Po mojem dosedanjem izkustvu se porodijo trajna prijateljstva samo na šolski klopi in pod puško. Zdaj vidim, da je tretji tak faktor internacija. Pod eno streho živimo, vsi imamo isto usodo. Zato si jemljem pravico, da vsakogar tikam, in vsakemu dajem isto pravico, da tudi on mene tika».

Z malimi izjemami, ki se mestoma opažajo v spisu, so se vsi tovariši tega držali. — Jaz sam sem vikal, kolikor se spominjam, samo «starega borca» Zenica in senatorja dr. Lazarevića zaradi njune starosti; nadalje vse Žide ter nekaj drugih internirancev zaradi njihove pike kolegialnosti.

Ker smo že pri opombah, naj povem še tole: Z velikim zanimanjem sem bral Juš Kozakovo knjigo «Lesena žlica», ki tudi opisuje življenje v internaciji. Pisatelj sicer označuje knjigo kot «roman», toda marsikje se le približuje suhi «kroniki», kakor jo vsebuje moj spis.

Med drugim je bil Juš Kozak interniran nekaj časa tudi v Corropoliju. (Za nami. Mi smo bili tedaj v Casoliju). Njegova zadevna kronika, v kolikor je kronika, se ujema z mojo glede razmer v Corropoliju. Razlika je le v tem, da Juš Kozak ne gleda v svet s tako rožnatimi očali kakor jaz. Imava pač različne dioptrije glede humorja.

Neko malo stvar pa moram popraviti v tej njegovi corropolijski kroniki. To resnici na ljubo in na ljubo mojemu dragemu prijatelju in dveletnemu veselemu sotrpinu, slikarju Ljubu Ravnikarju:

V II. delu svoje knjige opisuje Juš Kozak stensko sliko, ki se je nahajala in se mogoče se danes nahaja v desnem zadnjem kotu velike dvorane v I. nadstropju corropolijske Badie. Ta slika predstavlja nekako simbolično karikaturo zdravniške vede. Bila je res posvečena ruskemu zdravniku dr. Polonskemu, ki je bil dolgo časa z nami, dokler ni bil kazensko premeščen v taborišče v Toilu. (Glej moje poglavje o «Muholovcih»!). Avtor te slike pa ni Čargo, kakor poroča Juš Kozak, temveč naš vrli Ljubo Ravnikar, kateri je v tistem kotu skupno z dr. Polonskim in dr. Delimaničem nekoliko mesecev prespal in presanjal.

N A S V O B O D I

Florenca, v novembru 1943.

PRVI KORAKI

Internacije je konec. — Nekje prej sva se s čitateljem menila, da sva oba radovedna, kakšen konec bo vzela ta stvar. No, zdaj ga imava, ta konec. Odkrito povedano: Meni je prišel nekoliko nepričakovano in čitatelju merida tudi.

Izgubljal pa se ne bom v razmotrivanja o tem srečnem in prijetnem presenečenju. Moja dolžnost je le, da se dostojno poslovim od prijaznega čitatelja, ki me je zvesto spremljal skozi časnodolga in dolgočasna internacijska leta.

Prav je imel tisti tovariš v internaciji, ki je dejal: «Videl boš: Ko se bomo najmanj zavedali, bo priletel golobček miru z oljkovo vejico v kljunu.»

Golobček miru sicer ni še priletel: a priletel je njegov bližnji sorodnik: Škrjanček svobode. In ta škrjanček zdaj veselo «poje in žvrgoli» že dobra dva meseca. Priletel pa je ob naslednjih dogodkih:

Dne 26. julija 1943 je bil moj rojstni dan. Ničesar si nisem pričakoval za ta dan. Usoda pa mi je naklonila izredno darilo: Padec Mussolinijeve vlade. Od veselja sem segel v žep prav do dna (veliko muke ni bilo pri tem!) kupil sem vina, povabil ožje prijatelje in se pošteno po slovensko napil. Tovariši me pri tem naporu niso zapustili.

Če smo že prej, posebno po Stalingradu, čutili, da je krvava zgodovinska drama prekoračila svoj vrhunec, smo v tem padcu videli očiten znak, da se stvar obrača na boljše; da je prišel začetek konca; tistega konca, o katerem smo sanjali tako dolgo.

Nemirna nervoznost se nas je polastila. Od jutra do večera smo le razpravljali, dokazovali, ugibali, upali, delali načrte.

Najbolj važen nam je bil pogovor o tem, kako se bomo ubranili eventualnih neugodnih ali celo nevarnih zapletljajev, ki bi utegnili nastati. Preveč pa si nismo belili glav: Zaupajmo v srečo junaško! Imamo železne postelje. Te bomo razdrli in se oborožili z železnimi drogi. Potem bomo že prišli do boljšega, pravega orožja.

Vsekakor pa nisem več našel prave ubranosti, da bi nadaljeval svoj spis.

Tako je počasi prilezel dan 8. septembra, dan premirja. Bili smo prosti.

Ni nam bilo treba razdirati postelj. Naši stražniki so enostavno izginili; ni jih bilo več. Prijatelji so me naprosili, naj nadaljujem svojo «službo» posredovalca med taboriščem in občino; šel sem torej na županstvo.

Casoli je bil prazen. Trgovine zaprte, hišna vrata zapahnjena, nikjer žive duše. Vse se je balo Nemcev. Nikoli nisem še videl takega poplaha kakor te in prihodnje dni. Na županstvu sem komaj priklical občinskega slugo Francesca, da mi je odprl.

Tajnik me je sprejel zelo prijazno, z malim odtenkom spoštovanja. Tega prej ni bilo. Na mah sem se zavedel, da pripadam taboru zmagovalcev.

Prav gladko sva se sporazumela s tajnikom. Obrazložil sem mu, da bo večina internirancev takoj odpotovala proti domu. Pristal je na to, da pripravi in izroči potrebne potne izkaznice.

Mnogi — med njimi vsi Slovenci — pa bodo ostali, da počakajo na zaveznike, v kolikor se jim ne bi posrečilo, da se že prej prerinejo proti jugu skozi bojno črto, ki je bila tedaj na višini Campobassa, kakih 50—60 km daleč. Domenila sva se tudi, da naš bo občina še nadalje rehranjevala.

Železnice so še vozile in mnogi tovariši so se kar odpravili proti severu. Dve manjši skupini sta pa šli proti jugu. Ena se je čez nekaj dni vrnila, češ da je prehod skozi fronto nemogoč; druge nismo več videli.

Medtem so Nemci Mussolinija osvobodili na Gran Sassu. Nam pa je bilo najavljeno, da je prišel odlok iz Rima, da se imajo interniranci zopet pozapreti.

Nastalo je malo vznemirjenje. Šel sem na občino in opozoril tajnika, naj gleda, da se ne napravi kak prenagljen korak. Interniranci so mirni, pripravljeni so tudi pomagati pri vzdrževanju reda, če bi bilo potrebno. Rim je daleč, mnogo dalje nego zavezniki. Lahko ga zadene huda odgovornost za kak neprijazen ukrep.

Sicer pa: Kdo bo nas zaprl? Kar je nosilo uniformo in puško, je vse izginilo, mi pa smo pripravljeni tudi, da se branimo.

V nekem tihem sporazumu sva se zatekla k blaženemu italijanskemu «domani» in dogovorila sva se, da vse ostane pri starem, interniranci se bomo držali stroge discipline in nihče nas ne bo nadlegoval.

Vendar pa sem tovarišem svetoval, naj se v malih skupinah preselijo v bližnjo okolico med kmete, kuhajo naj si sami, a po hrano naj hodijo na občino odnosno k «fornitorju» Quonziju. Ta poslednji je bil zdaj sila prijazen. Zavedal se je, da njegova «fornitorska» dejavnost ni bila ravno svetla in brezhibna. Bal se je.

(Nadaljevanje sledi)